

Cimbora

kíváncsi diákok lapja

2025.
február

Cimbora Kaláka Pályázat

Nyeremény: részvétel a 17. Cimbora Műhelyben

2025 nyarán 17. alkalommal találkozhatnak a Cimbora olvasói és szerkesztői, munkatársai. A találkozó játékokból, műhelymunkából, kirándulásból, esti tábortüzes éneklésből összeálló programjának lényege az ismerkedés és a közös alkotás öröme.

A Cimbora Kaláka Pályázatra olyan négytagú csapatok jelentkezését várjuk, amelyek online versenyen vesznek részt, hogy eljuthassanak az ötnapos nyári Cimbora Műhelybe.

A kreatív olvasóverseny feladványai a Cimbora idei évfolyamához kötődnek. Feltételek: mind a négy csapattag V–VIII. osztályos legyen, illetve lány és fiú is szerepeljen a csapatban.

A csapatok 2025. március 31-éig jelentkezhetnek a **cimborapalyazat@gmail.com** e-mail-címen.

A levél tárgyához írjátok oda: Cimbora Kaláka Pályázat. A jelentkezésnek tartalmaznia kell:

a csapat nevét, a csapat tagjainak nevét, életkorát, az iskolát, osztályt, ahová járnak, valamint a kapcsolattartó személy nevét, e-mail-címét és telefonszámát.

A versenyben próbára tesszük a kreativitásotokat, a találékonyságotokat, a tárgyi tudásotokat, az írás- és rajzkészségeket is. Április 1-je és 17-e között zajlik az egyfordulós verseny, amelynek során e-mailen küldjük el a szabályzatot és a feladványokat a csapatoknak.

Eredményhirdetés: 2025. április 30-án. Pályázati munkáitokat a Cimbora szerkesztői értékeli.

Szeretettel várjuk a jelentkezéseket!

DIÁKOK ÉS
TANÁROK
FIGYELMÉBE

Ti írtátok

- Verset, mesét, történeteket írsz, és szeretnéd megmutatni azokat másoknak is?
- Szívesen megosztanád, hogy mit gondolsz egy könyvről? Szeretnéd megfogalmazni, hogy mit látsz jónak egy általad olvasott szövegben, vagy éppen ellenkezőleg, mi nem tetszik benne? Valamilyen meglepetést szerzett? Esetleg unalmas volt? Voltak elvárásaid? Olvastál már hasonló szöveget? A személyes véleményedre vagyunk kíváncsiak, mutasd meg te is, hogyan olvasol!

Szépirodalmi próbálkozásaitok mellett várjuk könyvajánlóitokat is!

Küldd el írásaidat 2025. április 15-ig a **tiirtatok.cimbora@gmail.com** címre. A legjobb alkotások megjelennek folyóiratunk **Ti írtátok** rovatában, és szerzőjük meghívást nyer az ötnapos nyári nagy találkozásra, a **17. Cimbora Műhelybe**.

Cimbora

kíváncsi diákok lapja

2025. február, XXXV. évfolyam

Szórakoztató irodalmi, kulturális folyóirat

10–15 éves diákoknak

ISSN 1222-1910

A Cimbora árát a Kovászna Megyei Művelődési Központ bankszámlájára várjuk:

Cont IBAN: RO38TREZ25621G331600XXXX

CF: 4404389

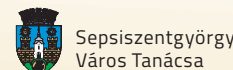
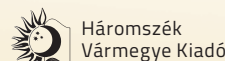
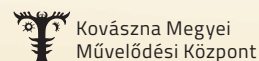
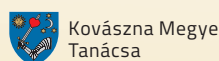
Trezoreria Municipiului Sfântu Gheorghe

Főszerkesztő: Farkas Kinga
Gazdasági felelős: Farkas Ottó
Munkatársak: Csillag István, Köllő Zsolt, Kusztos Anna, Lövétei Lázár László, Mátyás Noémi, Nădasdi Csilla Emese, Szonda Szabolcs, Szócs Imre, Szócs Domokos, Vetrő-Bodoni Barnabás, Zayzon Ágnes

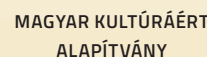
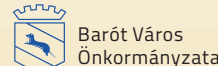
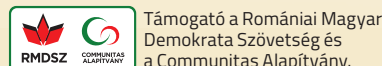
A borítón Csillag Péter illusztrációja.
Borítóterv, könyvtipográfia és nyomdai előkészítés: Csillag István
Kiadja a Háromszék Vármegye Kiadó • Kovászna Megyei Művelődési Központ
Fenntartó: Kovászna Megye Tanácsa, Kovászna Megyei Művelődési Központ
Készült a sepsiszentgyörgyi T3 Kiadó nyomdájában

Cimbora-szerkesztőség: Szabadság tér 2. szám,
520055 Sepsiszentgyörgy, Kovászna megye, Románia
E-mail: cimboramail@gmail.com / Web: www.cimbora.net

FENNTARTÓK

TÁMOGATÓK

Tartalom

Hónapfókusz / Kusztos Anna rovata

Ismerjük meg a Csimota Könyvkiadót! 4. oldal

Milbacher Róbert: A nagy kanizsár összeesküvés (részlet) 6. oldal

Csak 1 vers / Lövétei Lázár László rovata

Charles d'Orléans: A világ torkig van velem 9. oldal

Cimbirodalom • Kamaszoké

Horváth Benji: Damian és a csillagok tánca (12.) – Gíta 10. oldal

Cimbirodalom

Michel Tournier: Péntek vagy a vad élet (5.) / Újramesélt Robinson

A megmenekült indián (Szócs Imre fordítása) 12. oldal

Beszélő tárgyak / Ladó Ágota rovata

Régi patikák polcai között 14. oldal

Szín-tér / Vetrő-Bodoni Barnabás rovata

Lapos kutnyuli / A Szín-téren: Emily O'Leary amerikai művész 16. oldal

Olvasólámpa / Mátyás Noémi rovata

Ahol a láthatatlan is láthatóvá válik 18. oldal

Cimbi a társadalomban / Gecse Barbara rovata

A házimunka is munka? 22. oldal

Kamasz(OK) / Nădasdi Csilla Emese rovata

Barátom, a ChatGPT 24. oldal

Pad alatt

Játékajánló 26. oldal

Fűzfánfütyülő / Köllő Zsolt rovata

Tavaszi hóvirágtúra 27. oldal

Pad alatt

Cimbi levele 28. oldal

Rejtvényvilág / Szócs Domokos rovata

Öt éve hunyt el Csukás István 29. oldal

Csukás István regényei a hálóban 30. oldal

Cimbi képtára / Vetrő-Bodoni Barnabás rovata

..... 31. oldal

Ismerjük meg a Csimota Könyvkiadót!

A budapesti Csimota Könyvkiadó színes, különleges kiadványain mindig megakad a szemem, ha könyvesboltban járok. A kifejezetten gyermek- és ifjúsági irodalmat megjelentető kiadónál fiatal, elismert szerzők könyveivel találkozhatunk, amelyek a szavak iránti fogékonyságunk mellett a vizuális és képi érzékenységünket is megragadják. Gáspár Sárát, a kiadó egyik szerkesztőjét arra kértem, hogy ajánljon néhány könyvet nekünk a friss megjelenések közül, ráadásul egy részlettel is készültünk nektek Milbacher Róbert *A nagy kanizsár összeesküvés* című regényéből.

SOLTI GYÖNGYI

Nem beszélünk róla

Takács Mari illusztrációival

Karen átlagos tizennégy éves lány – vagy legalábbis szeretne az lenni. De hogyan lehet átlagosnak maradni, ha egyszerre kell megküzdeni a matekdogákkal, a szüleid furcsa viselkedésével, és azzal, hogy a barátaid is titkolóznak előtted? A felnőttek azt hiszik, hogy ha nem beszélünk a nehézségekről, azok megszűnnek létezni. De Karen szerint ez totális kamu.

Solti Gyöngyi első ifjúsági regénye Takács Mari minimalista, letisztult illusztrációival kísérve megmutatja, milyen érzés, amikor a világot elárasztja a #büdösabudi és a #kamuazegész, de közben van benne #matekdoga, #osztálykirándulás és még egy randira kikészített szett is.

Ha szereted az okos, életségű történeteket, amelyek nemcsak szórakoztatnak, de segítenek megérteni magad és a körülötted lévő világot, akkor ez a könyv neked való. Karen története megmutatja, hogy néha éppen a legnagyobb zűrzavarból tanuljuk meg, kik is vagyunk valójában. Tarts Karennel, és fedezd fel, hogyan talál választ a kérdéseire – vagy legalábbis hogyan próbálja túlélni a kamaszéveket!

apró gesztus már az első pillanattól bevon a történetbe. De vajon egyetlen történetről van szó, vagy két különállóról?

Egy srác megérkezik valahová, egy lány elindul valahonnan. Ugyanez fordítva is igaz. Talán egymás felé tartanak, talán csak ugyanoda. Találkoznak? Lehetséges. Vagy éppen elkerülik egymást? És ha találkoznak is, vajon ez számít a leginkább? A szöveg folyamatosan lebegtetni a válaszokat, miközben az olvasó is részévé válik a történet alakításának.

A könyv két szövegre szól meg: a lány és a fiú nézőpontján keresztül. Ahogy olvasunk, egyre inkább úgy érezzük, hogy a cselekmény éppannyira szól a szereplőkről, mint rólunk, olvasókról.

A lírai hangvételi szöveg a múlt értelmezéséről, a jelenben hozott döntésekről és a jövő alakításáról

SZINVAI DÁNIEL

Párhuzam

Ez a könyv nemcsak tartalmában, hanem formájában is különleges. A két borítóval ellátott kötetet bárhol elkezdheted olvasni – a fiú és a lány oldaláról is. A döntés rajtad áll, és ez az

mesél. Hogyan szövi tovább a könyvben a fiú és a lány a saját történetét? És hogyan olvassuk mi az övéket?

A *Párhuzam* nemcsak egy könyv, hanem meghívás is számodra: gondolkodj el a történetek sokféleségéről, hogy mennyi jelentést hordozhat egy elsőre ártatlannak tűnő

tárgy, emlék vagy mondat az életedből. Egy könyv, amelyet forgatni, értelmezni és újraértelmezni is lehet – és minden olvasás más fényt vet rá.

AFONSO CRUZ

Időtlen napló

Szép Magyar Könyv, 2021

Az év illusztrátora: Herbszt László

Mi mindenről szólhat egy év? Afonso Cruz *Időtlen napló*-ja egy olyan kislány szemszögéből meséli el az idő múlását, aki másként látja a világot. Nemcsak azt veszi észre, amit mindenki, hanem azt is, amit mások sosem figyelnének meg. Ő az, aki „szavakat szór a galamboknak,” aki tudja, hogy „mennyi idő kell az árnyékkészítéshez,” és aki azt a napot is képes megalkotni, amelyik a naptárból éppen hiányzik.

Ez a különleges napló tele van játékos filozófiával és színes gondolatokkal. A kislány hol a természet apró titkait figyel, hol a felnőtt világ abszurditásán töpreng. Miért nem látják mások a tágas kertet a fejében? Hogyan lehet megfogni a tavaszt egy üvegbe zárt esőcseppben? Mi történik, ha túl sokáig tartasz magadban egy kiáltást?

Afonso Cruz könyve nemcsak egy szokatlan napló, hanem egy labirintus is, amelyben minden bejegyzés új ösvényre

vezet. A kislány meséi egyszerre könnyedek és mélyek, tele humorral, érzékenységgel és a világ iránti kíváncsisággal. A szöveget visszafogott, érzékeny illusztrációk kísérik, amelyek még közelebb hozzák az olvasót ehhez a különleges világhoz.

Ez a könyv neked szól, ha szereted a szavak játékát, ha rácsodálkozol a mindennapok szépségére, és ha szívesen fedezel fel olyan kérdéseket, amelyeket talán még sosem tettél fel magadnak. Egy év egy különleges naplóban – egy kislány megélésében, de éppúgy lehetnek ezek a tapasztalatok a tieid is!

MILBACHER RÓBERT

A nagy kanizsár összeesküvés

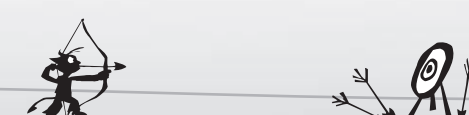
Herbszt László illusztrációival

Mi történik, ha az égbolt darabjaira hullik, a zoknik rejtélyes módon eltűnnek, és az aranyból készült tollpihe az ablakon landol? Pótincza Vendel számára ez csak egy átlagos nap kezdetét jelenti. Milbacher Róbert izgalmas és vicces története egy különleges világba repít, ahol Vendel és furcsa, de szerethető barátai, Kukkabakka és Bambalínó, hatalmas rejtélyek és veszélyes kalandok közepébe csöppennek. Útjuk során szembe találkoznak a hírhedt kanizsárokkal, a szivárványbányászokkal és még egy különleges, zoknikkal teli kunyhót is felfedeznek.

Ha szereted a kalandokat, és nem rettensz meg a furcsa lényektől vagy a különös helyzetektől, akkor *A nagy kanizsár összeesküvés* a te könyved!

Milbacher Róbert meséje különleges világba repít, ahol minden más, mint amit eddig ismertél. Hősünk, Pótincza Vendel bátor, kissé szét-szórta fiú, aki még a cipőjét is kacsaláb húzza fel. A történetben egy titokzatos segélykérés nyomán Vendel és barátai hatalmas kalandba csöppennek, tele meglepetésekkel és rejtélyekkel. Vajon hogy néz ki a Hétdűjű Cserfa és

az a bizonyos zoknigyűjtemény? Herbszt László játékos illusztrációi segítenek közelebb vinni az olvasót Pötincza Vendel sajátos világához.

A nagy kanizsár összeesküvés nemcsak szórakoztató történet, hanem egy különleges utazás. Barátságáról, bártorságáról és arról szól, hogyan győzhetjük le a legnagyobb

akadályokat is. Ha kíváncsi vagy, hogyan lesz Pötincza Vendelből igazi hős, és milyen titkokat rejt a Hétodújú Cserfa csúcsa, ezt a könyvet neked írták. Vár rád egy felejthetetlen kaland – ne hagyj ki!

Gáspár Sára

Beleolvasó

MILBACHER RÓBERT

A nagy kanizsár összeesküvés

Első fejezet amelyben Pötincza Vendelre rászakad az ég

Hol volt, hol nem volt, valahol még innen a Mindig Mozdulatlan Szálfaerdőn, ahol a Hegyünk feje búbjára felhőkucsmát húz az Északi Szél, pontosan ott éledgett Pötincza Vendel úr. Az ő világraszóló tetteiről fogok nektek mesélni.

Hősünk nem volt ám akármilyen legény. Pötincza Vendel ugyanis nemcsak a бүdös szájú sárkányokkal állt hadilábon, hanem az öltözködés szörnyével magával is. Mert mit neki az egyszemű óriás rettentő ereje, ám például egy egyszerű cipőhúzás, pulóverbe belebújás a kétségbeesésbe tudta kergetni hősünket. No, akkor látnátok csak öldöklő csatába való haragját...

Egy fia gombocská sem volt jól begombolva a ruháján soha. Ingének egyik fele folyton ott lógott a térdénél, míg a másik fele a köldökét sem igen takarta el. Pulóvereibe kizárólag kifordítva, cédulás felével előre tudott belebújni. Nadrágjának is hátsó zsebei voltak elől.

– Így könnyebb telepakolni őket meggyipiros kövekkel, kincsekkel – mondogatta.

Cipőjét pedig mindig kacsaláb húzta fel.

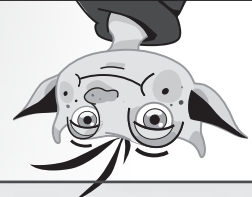
– Hát pont ez benne a csel – magyarázta mindig fölényes, ám azért a tudatlanok iránt elnéző mosollyal Pötincza. – Így az ellenség soha nem lehet benne biztos, honnan mérem rá a végzetes csapást.

De a legkülönösebbnek azokat a zoknikat tekinthetjük, amelyeket a lábán viselt. Ugyanis a bal lábán kizárólag térdhajlatig érő, piros alapon lila pöttyös, vastag síharisnyát hordott, míg a jobbon bokáját is alig fedő, sárga-zöld csíkos, cérnávékony bokafixet viselt. A beavatottak tudni vélik, hogy bal lábán azért a vastagabb harisnya, hogy megvédje a bokáját. Titok ugyan, de veled megosztom, kedves olvasó, hogy régi nagy görög hőstársához hasonlatosan ő is csak a lábfejen, mégpedig bokája belső felén volt sebezhető. Erről is nevezték el ezt a testrészünket „Pötincza-bokának” a tudós doktorok.

Nem volt nálánál bátrabb hős a Kavics utcában, az már egyszer biztos.

*

Egy szó, mint száz, történt egy szép napon, hogy hamuban sült parizeres zsömlével a

tarisznájában, gondosan faragott mogyorófa botjával a kezében nekivágott a világnak egymaga.

– Ez így nem mehet tovább! – kiáltott fel bosszankodva.

Azon a bizonyos szép napon ugyanis iszonyatos, a légkalapácsolásnál is fülrepszertöbb zenebonára ébredt. Azt se tudta, mibe kapaszkodjon. Mert nem elég, hogy a levegőt kalapácsolta valaki fölötte, még a föld is megindult alatta.

Ráadásul ebben a hangzavarban elhaló, de mégis szívbe markoló jajkiáltásokat vélt hallani hősünk. Először nem is nagyon tudott odafigyelni rá, mert annyira mozgott a föld alatta. Alig bírt talpon maradni. De aztán egyre tisztábban hallotta a hangot. Először csak annyit vett ki a zűrzavarból, hogy „Segítség!” De ezt többször egymás után. Körbe is nézett Pötincza, hogy esetleg nem a szobájának valami sötét zugából jön-e a hang, de nem talált semmi gyanúsat. Aztán megint nagyon-nagyon halkán, de teljesen egyértelműen azt vélte hallani, hogy „Segítség!” Ezúttal folytatódott is a mondat valahogy olyasformán: „Sós kútba akarnak vetni!”

Hősünk ezt már tényleg nem vehette tréfára. A nagy légkalapácsolástól csengő fülét egyre hegyesebbre hegyezte. És bizony nem is volt hiábavaló a hősi fülhegyező erőfeszítése. Most meg azt hallotta, de már teljesen tisztán és kivehetően: „Segítsen valaki, mert kerék alá tesznek!” Ezt már igazán nem vehette tréfára Pötincza. Ugyanis sem a sós kút, sem a kerék alja nem hangzott túl biztatóan. Azon nyomban az ismeretlen segítségére akart sietni.

Ám akkor a nagy légkalapácsolástól egyszeriben ezer szilánkra hasadt feje felett az égbolt. Mintha csak fölrobbant volna. Ráadásul valami valamicsodák kezdtek alápotyogni belőle szerteszéjjel. Először csak az ég kékje hullott alá szitáló esőként, míg csak egészen ki nem fakult. Majd nagy hópelyhek kezdtek szállingózni belőle. Pedig éppen július közepén jártunk.

Pötincza szobájának nyitott ablakában állt. Azon gondolkodott, hogyan havazhat a nyár kellős közepén. Aztán egyszer csak egy tollpihe szállingózott egyenesen az orrára. Látott már Pötincza madártollat eleget, így erről rögtön tudta, hogy

semmiféle madáré nem lehet. Ennek ugyanis aranyból voltak a pihéi. Halljatok csudát: ez a tollpihe úgy csillogott a napfényben, mintha valami drága ékszer lenne. Pötincza ebből sejtette, hogy világregető dolognak kellett történnie a mindenségben. Ilyen toll ugyanis, amilyen talán csak égboltlakóknak lehet, magától nem repülhet be a Kavics utca 9-be. Fogta hősünk a tollat, és szerencsehozó talizmánként a kalapjába tűzte. Azt remélte, hogy segít neki a segélykérő nyomára bukkanni.

Tudta, hogy nem késlekedhet egyetlen percet sem. Hiszen ki más is menthetne meg egy sós kútba vetett, kerék alá tett valakicsodát, ha nem éppen őkelme.

A mentőexpedíció csak egyetlen akadályba ütközött. Hiába nyúlt ugyanis a zoknis kosarához, azzal kellett szembesülnie, hogy a zoknijának is lába kélt. Mégpedig éppen a balosoknak kélt lába. Csak a jobbosok árválkodtak ott páratlanul szomorkodva, lába kéletlenül.

„Ez már mégiscsak sok” – gondolta hirtelen haragjában Pötincza, és kénytelen volt két árva jobb lábást fölhúzni aznapra.

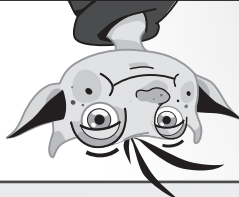
Abban szinte biztos volt, hogy valami titkos összefüggés lehet a kora reggeli égszakadás-földindulás és a zoknik eltűnése között. Tudta, hogy a gonosz keze már betette a lábát a szobájába. Egyenesen a zoknis kosarába, miután rárogyasztotta a máskor oly kedvesen mosolygó eget.

Második fejezet amelyben Pötincza fölkerekedik, de csak a Három Gesztenyéig ér nagy fölkerekedésében

Az igaz, hogy régóta gyanús volt már Pötinczának amúgy is, ahogyan az utóbbi időben kezdett megváltozni körülötte a világ. Egy ideje arra lett figyelmes, hogy például összemettek a tárgyak. Mintha csak valami gonosz varázsló zsuigorító átkot

küldött volna székre, asztalra, pulóverre, kantáros nadrágra. Egy ideje a színek is fakulni kezdtek. Nem volt már olyan élénk a pipacs pirosa, a kökény kékje vagy éppen a hajnal rózsaszínje, mint régen.

big azt gondolta Pötincza, biztos szégyellik, hogy egy kicsit megcsúnyultak szegények. Talán ettől lett olyan rossz a kedvük. A rosszkedvük miatt aztán meg nem nagyon akart barátkozni velük senki sem. Ettől meg még rosszabb lett a kedvük.

De azzal, ami azon a reggelen történt, végleg betelt Pötincza pohara. Elhatározta, hogy útra kel, hogy utánajárjon ennek a légkalapácsolásnak. Azzal a reménnyel indult neki, hogy kimentheti a sós kútból és a kerék alól azt, akit ki kell mentenie. Akárki legyen is az.

Ment, mendegélt Pötincza Vendel a csodálatos módon még a sötétben is mindig világító, meggypiros köveket követve. Egyszer csak, teljesen váratlanul, iszonyú fáradtság lepte meg. Olyan volt, mintha minden porcikájára mázsás követ aggattak volna a gonosz Álommanók. Mozdulni sem tudott. Nem lehet kétséges, hogy a gonosz első ármánykodása volt ez, hogy eltántorítsa a tántoríthatatlan hőst szándékától.

Letelepedett hát a Három Gesztenyék árnyékában. Hátát nekivetette a legvastagabb fa törzsének, hogy kipihenje magát. Tarisznyájából előhalászta az elemózsiját, mert megéhezett. De egyszeriben úgy elaludt, mintha valaki váratlanul tejbe mártotta volna. Még az uzsonnájának sem járt a végére. Félbeharpva maradt a kezében a hamuban sült parizeres zsömle.

Pedig ezúttal nem az Álommanók küldték rá a gonosz varázslatot. Az történt ugyanis, hogy a Három Gesztenyék vették pártfogásukba a már-már kelepcébe esett hősnüket, hogy megmentsék.

Merthogy egyik szavamat a másikba ne öltsem, tudnotok kell, hogy Pötincza éppen a világ utolsó három jósfája alá heveredett le. Tudni való ezekről a vén fákról, hogy aki alájuk

telepszik minden év hetedik hónapjának második szombatján, de éppen a tizenkettedik órában, azt az ötújjú levelek addig-addig simogatják, míg csak álomba nem szenderül.

Álmában aztán különös kalandokba keveredik ökelme.

A Három Gesztenyéről a falu legöregebb, de mindig mosolygós tündére, becses nevén Kortyanó mesélt nekem is. Egyszer egy menekülő királyleány rejtett el valami kincsfélét oda menekülés közben, ahol most a Három Gesztenyék állnak. De hogy pontosan mit, arról már Kortyanó ükanyja sem tudott semmi közelebbit mondani. Még az is meglehet, hogy valami kincset. De lássatok csudát, másnap már ott terebélyesedtek a fák, őrizve a titkot az idők végezetéig. (Vagy legalábbis mesénk befejezéséig.)

Jöttek is folyton-folyvást vállalkozó kedvű kalandorok, hogy próbát tegyenek. Olyanok, akik otthonukat elhagyták, apjukat-anyjukat megtagadták, hogy a legendás kincs nyomára bukkanjanak. Felásták hát a fák környékét, végigkopogtatták rejtekhely után kutatva a törzsének minden apró repedését. De nem találtak semmit.

Sőt, azt hallottam, hogy jött egyszer egy mindenre elszánt böszme böllérlegény. Ő súlyos bárdjával egyenesen ki akarta vágni az égig érő fákat. Ám csak az első s egyben utolsó csapást mérhette a ránc futotta kéregre. Csapása nyomán olyan fülsiketítő zenebona támadt, mintha minden levélen egy-egy dühödten sípoló rézangyal ülne. Nem véletlenül lettek mérgesek ezek a rézangyalok. Pont a legédesebb, ebéd utáni alvásából ébresztette fel őket ugyanis az a nem éppen az eszéről híres henteslegény. Ráadásul a legvadabb bikákat is letaglózó bárdja milliőnyi apró szilánkra pattant szét kezében, mintha csak törékeny üvegből lett volna.

Nem tudja senki, mi történhetett ott még, de elég az hozzá, hogy a melák henteslegény nagyon megijedt. De annyira, hogy a harmadik faluig meg sem állva elszaladt.

Egy szó, mint száz: úgy tűnt, Pötincza egyszeriben csak alszik, mint a háromnapos tej. Valójában Álom király jött el érte szárnyas lován, aki csodálatos világokba tudja repíteni az ember gyereket. Hegyeken-völgyeken át oda, ahol biztosan nem érhetnek nyomába a gonosz Álommanók.

CHARLES D'ORLÉANS

A világ torkig van velem

A világ torkig van velem,
és vele torkig lettem én;
alig van manap idején,
amiben kedvemet lelem.

Minden, amit csak lát szemem,
unalom unalom hegyén;
a világ torkig van velem,
és vele torkig lettem én.

Olcson nem kapja senki sem,
drága jószág a jóremény:
így hát, ha emiatt kemény
panaszt teszek, joggal teszem:
a világ torkig van velem.

Rónay György fordítása

„Ha valaki nem tud káromkodni, vegyen kecskét magának” – mondogatta nagyapám. „Ha valaki türelmet akar tanulni, vállaljon gyereket” – mondom én. Három gyermekem van, remekül elvontunk/elvagyunk egymással, egyetlen esetben jöttem ki a sodromból: ha azt hallottam valamelyiküktől, hogy „unatkozik”. Birkatürelmű, szelíd emberként szeretek gondolni magamra, de néha bizony eléggé türelmetlenül reagáltam gyermekeim időről időre megismétlődő „kemény panaszára”. Egyszerűen nem fért a fejembe, hogy mi ez a luxus, az unatkozás. Nekem bezzeg sose volt időm ilyesmire: falun nőttem fel, s ha véletlenül nem akadt meló a mezőn vagy a ház körül, azonnal rohantam focizni a Gerőkertbe, vagy – hosszú téli estéken – beletemetkeztem egy-egy könyvtári könyvbe.

Na de mi van akkor, ha ezeket a „tuti tippeket” (értsd: a munkát és a könyvet) is megunja az ember? A költőknek könnyű: ők ilyenkor verset írnak, mint Charles d'Orléans herceg (a versírás előtti állapotot amúgy is szokás *unatkozásnak* nevezni, csak ebben az esetben termékeny unalomról van szó). Szegény szülőknek viszont egyáltalán nem könnyű, csoda-e tehát, ha kreatív ötletek híján végül az okostelefon lesz az unatkozó gyermek nevelője?!

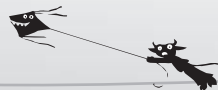
Visszatérve Charles d'Orléans herceghez: a százéves háború idején 25 évig volt angol fogságban. Főrangú

túszként nyilván nem penészes cellában, nem kenyéren és vízen kellett túlélnie ezt a harmadfél évtizedet, de igenis volt ideje megtapasztalni, mit jelent az unalom! Szabadulása után se igazán jöttek össze neki a dolgok, könnyen meg tudjuk érteni tehát, hogy miért *kellott* kipanaszkodnia magát *A világ torkig van velem* című rondóban, az unalomig ismételve a refrént vagy az egy kaptafára készült, de annál szebb rímeket!

Végezetül hadd áruljak el egy titkot: Charles d'Orléans rondója mellé én még Vörösmarty Mihály *Az unalomhoz* című versét is el szoktam olvasni. Legalább addig se unatkozom!

Charles d'Orléans herceg (Párizs, 1394. november 24. – Amboise, 1465. január 5.): korának egyik leghíresebb lírikus költője (miniatúra, Németalföld, 1478)

HORVÁTH BENJI

Költő, műfordító, szerkesztő, slammer, énekes. 1988-ban született Marosvásárhelyen. Ötödik verseskötete, az *Emlékmű a jövőnek 2022*-ben jelent meg a budapesti Jelenkor Kiadónál.

Damian és a csillagok tánca című disztópiáját 2023. novemberi lapszámunktól közöljük folytatásokban.

Orbán Eszter fotója

Damian és a csillagok tánca (12.)

Gíta

Nunu pipafüstbe burkolózva várja őket Novo Cluj határában. Arcán gondterhelt árnyékok.

– Maugli főnök – biccent Stefannak –, Damian... mi jót látatok?

Damian nem bírja magában tartani:

– Láttuk Aru Arut, Nunu. Ott sétált el előttünk a völgyben Aru Aru!

Nununak elkerekedik a szeme. Mosolyogva ráteszi nagy tenyerét Damian fejére, aztán szelíd hangon szólal meg:

– Ej, főnök. Jó sok dolog van a tányérodon, sosincs vége. Gyere, ismerd meg a testvéreimet, Gítát. Híreket hozott édesanyádról.

Damian fejében ezer kérdés fogalmazódik meg egyszerre, reménység és félelem dulakodik benne. Aztán a legegyszerűbbet teszi fel.

– Neked van testvéred, Nunu?

Nunu elneveti magát.

– Van bizony, és sokkal nagyobb zsvány, mint én valaha voltam. A szíve tiszta, de a zsebeidre vigyázz a közelében...

– kacsint oda Nunu, azzal megfordul, és elindul befelé az erdőváros ösvényein.

Nunu testvére tényleg egy rablótolvaj benyomását kelti: a világ leggyönyörűbb, legfélelmetesebb rablótolvajját. Bőre, akárcsak a Nunué, barna olívbogyóra emlékeztet, zöld szeme kígyók szeme. Kések, pisztolyok míves markolatai bukkannak elő az övéből. Nadrágja a legfinomabb, sötétkék szövet, inge vörös, csipkés selyem, kabátját, mellényét, övét mindenféle, rég elfeledett vagy Damian számára ismeretlen népi motívumok tarkítják – az örmény és arab motívumokat felismerni véli, de nem merne esküdni rájuk. És az ékszerek. A legdrágább fémek és ékkövek – gyűrűk, karperecek, láncok. A karjain, a nyakában, a dús, fekete hajában, a homlokán. Damian valami furcsa érzést érez a gyomrában, mintha megfordulna benne a gravitáció, és elgyengülnek a lábai. Olyasmit, mint amit Aniya közelében érzett, mégis más, sokkal kiszolgáltatottabbnak érzi magát, sokkal izgatottabbnak. Ettől egy kicsit ideges is lesz. Igyekszik leplezni zavarát. A zsványisten-nő rámosolyog, és a kezét nyújtja.

– Gitana Angelica Moldovean. Ennek a nagy semmirekellő mackónak a nővére – bök Nunu felé –, a barátaim csak Gítának hívnak. Te pedig Damian Lima volnál, ugyebár? És Maugli mester. Aru Aru bora nuha, Stefan.

– Aru Aru bora nuha, Gíta! – kiált Stefan, és odaszalad Gítához, aki mosolyogva átöleli. *Aru Aru bora nuha*, az arborai üdvözlés, ami annyit jelent a közös nyelven, hogy Aru Aru szeretete legyen veled. Ekkor döbben rá Damian, hogy zavarában még mindig nem fogta meg a káprázatos zsványisten-nő feléje nyújtott kezét. Gyorsan megszorítja, és ugyanolyan gyorsan el is engedi.

– Gíta régi barátja a családnak, akárcsak Nunu – szólal meg Ben Sawada, Damian apja, akit Damian csak most vesz észre, pedig ugyanannak az asztalnak a két oldalán ülnek Gítával. Ben Sawada kihúzza egy széket maga mellé: – Ül le, Damian.

Damian érzi, hogy le kell ülnie. Hirtelen támad rá a felismerés: az anyjáról fog híreket hallani. Megint dulakodni kezd benne a reménység és a félelem. Megint érzi a szorulást a mellkasában. Legszívesebben kimenekülne innen. Nem akar többé sehová sem tartozni, csak az erdőhöz. Nagy levegőt vesz, és lassan fújja ki. Nincs hova menekülni. Túl kell esni rajta hát. A fejében felkészül a legrosszabbra.

– Gíta híreket hozott Mercédesről – mondja Ben Sawada. Damian belenéz a méregzöld szempárba, és szinte beleborzong. Lenéz az asztalra. Nem mer kérdezni.

Illatos kéz simogatja meg az arcát, és felemeli újra. A hideg zöld mintha sötétebb árnyalatba tompulna, ahogy elmosolyodik a zsványisten-nő:

– Édesanyád jól van, Damian. Együtt töltötünk egy kis időt. Kalotán van.

Damian fejében felfordul az univerzum. Kalota a galaxis másik végében van.

– Miért nincs itt? – kérdi, és tekintete számonkérő, ahogy az apja felé fordul.

Ben Sawada és Gíta egymásra néznek. Ben Sawada feláll, fia vállára teszi a kezét.

– Gíta mindent elmond, Damian. Hallgasd meg őt – azzal int Stefannak és Nununak, és kimennek a házból.

Damiant egy kicsit zavarja, hogy az apja ilyen könnyedén átruházza a felelősséget Gítára, de közben belátja, hogy az apjával alig ismerik egymást, és ebben a pillanatban ő is szívesebben hallgatja a zsványok istennőjének selymes-mély hangját, mint hogy apjára mérgelődjön, amiért ő az apja. Tudja, hogy apja alig találja a szavakat, amelyekkel közeledhetne hozzá, és ez őt csak irritálja. Újra felemeli tekintetét, belenéz a méregzöld szempárba, és igyekszik a lehető legtárgyilagosabb hangon megszólalni:

– Akkor mondd el mindent, Gitana.

Egy árnyaltnyi meglepettséget vél felfedezni Gíta mosolyában, ahogy bólint.

– Az volt a szerencse, hogy éppen az útjában álltam. Már egy hete úton volt az Árnyékkal, a Nayaszamé Oort-felhőjében üldözőbe vette egy rumiai vadászhajó, és már hiába váltott kvantumra, minden ugrásnál még időben be tudták mérni a koordinátáit, ahogy megérkezett valahova, kis időre rá újra felbukkant a vadászhajó. Amikor találkoztunk, már két napja nem evett, nem aludt, hat kvantumugráson volt túl, többre már nem futotta volna az Árnyékkal. A Káldeus üzletébe tartott Azaron, az volt az utolsó reménye, mert ha ide jött volna, azzal titeket is veszélybe sodor. Azar nem volt veszélytelen, de messzebbre nem bírt volna ugrani az Árnyék. Mielőtt utolérhették, leparkolt Azar körül, beült az Árnyék leszállósiklójába, és leszállt Grande Dio City forgalmas úrrállomásán. Ott hagyta a siklót, és mielőtt a rumiaiak értesíteni tudták volna az azari hatóságokat, elhagyta az úrrállomást taxival. Ott voltam a Káldeusnál, amikor megérkezett, egyenesen hátrajött az irodába, beesett az ajtón. Mi éppen róla, rólátok beszélgettünk. A Káldeus kicsit zúgolódott, hogy most tívű fogják tenni az üzletét megint, és mindent gyorsan el kell takarítani, mielőtt ideérnek. Grande Dio hatóságai mindig pikkelnek rá, de ügyes az öreg, a megtévesztések mestere, még sosem tudták rajtakapni semmivel. Éppen arról beszélgettünk, hogy vajon mi lehet Limáékkal, előbb-utóbb csak felbukkannak valahol. Amikor megtámadták Serenitast, arra valamennyire mindannyian számítottunk, csak nem sejtettük, hogy ilyen hirtelen és alattomosan fog történni a dolog. Bízunk benne, hogy diplomáciával még elhúzhatjuk és enyhíthetjük a körülményeket, amíg az Ellenállás megszervezi a lépéseit, megnöveli erejét. A helyzet az, hogy a dimbes-dombos Kalotán van jelenleg az Ellenállás legnagyobb magja. Viszont a Káldeus fülébe jutott, hogy a rumia-saloméiak elhelyezték ott az embereiket, és rajtaütést terveznek néhány napon belül. Tudtam, hogy engem az embereim várnak a Kisgyilkossal, amely egy régebben ellopott és felturbózott hadihajó. Valakinek el kellett mennie Kalotára, hogy figyelmeztesse az Ellenállást a rajtaütés

veszélyéről. A rumiai vadászhajót valahogy el kellett tüntetni, mielőtt bármilyen információt hazavisz. Mirri nem menekülhetett el az Árnyékkal, egy idő után így is, úgy is elkapták volna. A Káldeus szerzett neki egy csillagközi kishajót, amely kereskedelmi hajóként volt bejegyezve. Senki nem vette észre, amikor felszállt a szárazdokkból. Ezért kellett neki Kalotába mennie, mert őt biztosan nem állítja meg azzal a hajóval senki. Én kijátszottam az öröket, felszálltam az Azar körüli pályán parkoló Árnyékhoz, és elkezdődött a hajszja, a rumiaiak már elég közel voltak. Egyenesen a Kisgyilkoshoz tartottam, és titokban jeleztem az embereimnek, hogy én vagyok az, és meg kéne szabadítani a kellemetlen kérőktől. Ők tették a dolgukat. Beizzították a Kisgyilkos plazmaágyút, és zzzupp... a rumiai vadászhajóból nem is maradt semmi, csak atomrészecskék. Az atomrészecskék pedig nem mesélnek semmit. Csókot intettünk az úrnak, és ugrottunk is ide, Arborához, mint akik ott se voltak.

– Gíta, te szép ördög! Hát még nem szippantott be egy fekete lyuk? – dörmögi Dolores néni az ajtóban. A zsványisten-nő zöld szemei huncutul felvillannak, majd, otthagya a tátott szájú Damiant, felugrik az asztaltól, és egymás karjába borulnak Dolores nénival.

(folytatjuk)

Michel Tournier (1924–2016) Goncourt-díjas francia író ifjúsági regényéből közlünk részleteket Szöcs Imre fordításában. A Defoe *Robinsonja* ihlette *Péntek vagy a vad életben* a társát szolgálóként kezelő, nevelő, irányító, büntető Robinson végül rábízta magát Péntek természetes bölcsességére...

Michel Tournier (1924–2016) francia író

MICHEL TOURNIER

Újramesélt Robinson

Péntek vagy a vad élet

(Vendredi ou la vie sauvage) – 5. rész

A megmenekült indián

Robinson hozzá akart látni a munkához, amikor meglepetten és rémülten rezdült össze: egy vékony füstcsík emelkedett a kék égen! Ugyanonnan, ahonnan a legutóbbi alkalommal, de vajon ezúttal a szigeten általa szerteszét elhelyezett feliratok nem fogják elárulni a jelenlétét az indiánoknak? Miközben az erődje irányába rohant kutyájával, Tenn-nel a sarkában, átkozta magát az ötletéért. Ráadásul egy nevetséges incidens is történt, amelyet rossz jelnek vélt: az egyik legkezelebb berbecse, megriadva a váratlan hűhótól, fejét leszegve vadul nekirohant, Robinson éppen csak ki tudott térni a támadás elől, de Tenn nyűszítve gurult egy páfránycsomó közé, mint egy elrúgott labda.

Miután a kutyával bezárkózott az erdőbe, helyükre húzta a kötömböket, és felvonta a pallót, azon kezdett gondolkodni, vajon észszerűen cselekszik-e. Ha az indiánok felfedezték a jelenlétét, és úgy döntöttek, hogy megrohamozzák az erődítményt, nemcsak a túlerő, hanem a meglepetés ereje is mellettük szól, ha viszont nem törődnek vele, és teljesen lefoglalja őket a szertartás, micsoda megkönnyebbülés számára! Meg akart győződni róla.

A sántikáló Tenn-nel a nyomában megmarkolta az egyik puskát, a pisztolyt az övébe csúsztatta, és bevetette magát a sűrűbe, a part irányában. Ám kénytelen volt visszafordulni, mert elfelejtette magához venni a messzelátót, amelyre szüksége lehetett. Ezúttal három csónak rostokolt egymás mellett párhuzamosan a homokparton.

A tűz körül alkotott kör most több embert számlált, mint előző alkalommal, és miután a messzelátóval szemügyre vette őket, Robinson úgy vélte, egy másik csoportról van szó. Egy szerencsétlent már lekasaboltak, és két harcos éppen a máglyától tért vissza, ahová a lemészárolt testrészeit dobta.

Ekkor olyan fordulat következett be, amilyen valószínűleg ritkán történik ezeken a szertartásokon. A varázsló, aki addig a földön kuporgott, hirtelen felugrott, és az egyik férfi irányába kezdett futni, feléje mutatva sovány karjával, száját átkok sorozatára nyitva, amelyeket Robinson nem hallhatott, de el tudta képzelni. Tehát a mai napon két áldozat is lesz. A szertartás résztvevői láthatóan bizonytalanok voltak.

Végül egyikük machetével a kijelölt bűnbak felé indult, akit két szomszédja karjától fogva a földre lökött. A machete első csapására az áldozat bőrköténye a levegőbe repült. Éppen a meztelen testre készült lecsapni, amikor a szerencsétlen talpra ugrott, és rohanni kezdett az erdő irányába. Robinson látcsövének lencséjén át úgy látszott, mintha helyben ugrálna, valójában rendkívül gyorsan közeledett feléje, nyomában két indiánnal. A távolság közte és az üldözői között folyamatosan nőtt.

Ha nem lett volna biztos abban, hogy nem láthatja őt onnan a partról, Robinson azt hihette volna, hogy észrevette, és nála keres védelmet. Döntést kellett hoznia. Néhány másodpercen belül farkasszemet fog nézni a három indiánnal, és a vele való találkozás esetleg kibékítheti őket, és együttesen ellene fordulhatnak.

Ebben a pillanatban látta jónak Tenn, hogy ugatni kezdjen a part felé. Átkozott négylábú! Robinson rávetette magát, átkarolta a nyakát, bal kezét a szájára téve próbálta elhallgattatni,

miközben a másik kezével igyekezett, amennyire lehetett, a vállához szorítani a puskáját. Az első üldöző mellkasának közepére célozott, aki már csak harmincméternyre volt tőle, és meghúzta a ravaszt. A lövés leadásának pillanatában Tenn egy hirtelen mozdulatot tett, hogy kiszabadítsa magát, és Robinson legnagyobb meglepetésére a második üldöző terület el a homokban egy hatalmas ugrást követően. A társa megállt, odalépett a földön heverő társához, lehajolt hozzá, felemelkedett, kémlelni kezdte az erdőszél lombfüggönyét, majd hanyatt-homlok rohant vissza a többiekhez.

Néhány méterrel odébb, a törpepálmák tövében a megmenekült indián a földre hajolt, és tapogatózva kereste Robinson lábát, hogy hódolata jeléül a nyakára helyezze azt.

Robinson és az indián a lőrések mögött töltötték az éjszakát, és minden éjjeli zajra felrezzentek. Kétóránként elküldte Tenn felderítőútra, hogy ugatásával jelezze az emberi jelenlétet. A riadó azonban elmaradt. Az indián a kopott tengerész nadrágban, amelyet Robinson adott rá, levert volt és tehetetlen, mintha sokkolták volna a vele történtek és az a furcsa építmény is, ahová került. A búzalepényt, amelyet Robinson adott neki, érintetlenül hagyta, miközben folyamatosan valamilyen nyers babfélért rágcsált, amelyről Robinson nem tudta elképzelni, honnan gyűjthette. Napfelkelte előtt nem sokkal elaludt egy halom száraz levélen, szorosan a szintén bóbiskoló kutyához bújva. Robinsont meglepte Tenn türelmes viselkedése, mert különben meglehetősen vad természete volt.

Talán a napfelkeltére vártak, hogy elindítsák a támadást. Robinson pisztollyal, két puskával és annyi munícióval felszerelve, amennyit magával bírt vinni, kiosont az erődítményből, és megközelítette a partot, nagy vargabetűt írva le a dűnék felé.

A homokpart kihalt volt. A három bárkának és az utasainak hült helyét találta. Az általa lelőtt indián holttestét elvitték. Csak a máglya után maradt egy fekete kör, amelynek hamujában csontok és elszenesedett gyökerek keveredtek. Robinson hatalmas megkönnyebbüléssel helyezte el a földön a fegyvereket és a lőszert. Hatalmas, hisztérikus, megállíthatatlan nevetés rázta a testét. Amikor abbahagyta, hogy levegőhöz jusson, arra gondolt, hogy ez az első alkalom, amióta a Virginie-vel erre a szigetre vetődött, hogy kacag. Talán azért nyerhette vissza a nevetés képességét, mert végre nem volt egyedül.

Ekkor egy hirtelen ötlettől vezérelve futni kezdett. A Menekülés! Eddig mindig kerülte az építőtelepet, ahol olyan nagy csalódás érte. Mégis, a kis hajó még mindig ott áll, és arra vár, hogy erős kezek a vízhez vonszolják! Talán az indiánnal ketten elég erősek lesznek, hogy vízre bocsássák a Menekülést, és akkor majd nagy hasznát veszi annak, hogy alaposan ismeri a szigetvilágot.

Az erdőhöz közeledve Robinson azt látta, hogy az indián meztelenül játszik a kutyával. Dühítette a vadember meztelensége, és zavarta a barátság, amely láthatóan kialakult a kutyája és az indián között. Miután ráparancsolta a túl bő nadrágot, a Meneküléshez vonszolta.

Mindent benőtt a rekettje, a hajó mintha sárga virágtengeren lebegett volna. Az árbóc ledőlt, és a fedélzet deszkái, nyilván a nedvességtől, felpúposodtak, de a hajótest még épnek tűnt. Tenn, aki a nyomukban loholt, kétszer is körbefutotta a bárkát. Aztán hirtelen ugrással a fedélzetre ugrott, amely azonnal beszakadt alatta. Robinson látta, amint rémült vonítással eltűnik a hajó gyomrában. Amikor közelebb ért, megállapíthatta, hogy a fedélzet deszkái apró darabokra esnek szét, ahányszor Tenn megpróbál kitörni az öt foglyul ejtő hajóból. Az indián megmarkolta a hajótest oldalát, és amikor kinyitotta a tenyerét, vöröses porral volt tele, amelyet elfújta a szél. Elnevette magát. Robinson könnyedén belerúgott a hajó oldalába: porfelhő emelkedett a levegőbe, miközben a hajón egy hatalmas lyuk keletkezett. A természet teljesen szétrágták a Menekülést. Már nem volt, mit kezdeni vele.

(folytatjuk)

Szöcs Imre fordítása

Szöcs Eszter illusztrációja

Régi patikák polcai között

Négy szerelmi bájitalos üvegcsé története

Azt hiszem, ma is létezik az a hiedelem, miszerint ha pontos órában nézed meg az időt – például pontban 10-kor vagy 12 óra 12 perckor, netalán február 14-én éppen 14 óra 14 perckor –, akkor az azt jelenti, hogy a szerelmed is rád gondol, vagy bizonyíték arra, hogy ő is szeret téged. Régebben, amikor én voltam tizenéves, abban az időben, amikor a mobiltelefonok kezdtek elterjedni, ezt azzal tetéztük, hogy pontos órában meg is csengettük azt, aki tetszett, így jelezve, hogy gondolkunk rá, illetve remélve, hogy ezzel a jelzéssel elérjük, hogy ő is ugyanúgy érezzen irántunk.

Ha ez ma már nem is éppen így működik, biztosan van valami más, mint ahogyan mindig is voltak különböző trükkök, praktikák, ne adj' isten, varázslatok, amelyekkel az emberek igyekeztek felkelteni választottjuk figyelmét vagy elnyerni a szerelmét. Az ilyen próbálkozások a legtöbb esetben valójában nem vezetnek eredményre, és bár talán sejtjük is ezt, mégsem adjuk fel, hiszen jó érezni, hogy ellenőrzésünk alatt tartjuk a dolgokat, hogy mi irányítunk.

Miféle múzeumi tárgyaknak lehet közük mindehhez?

Februári tárgyaink éppen ilyen fortélyokkal kapcsolatosak: festett üvegek, amelyekben a 18. században szerelmi bájitalokat árusítottak. Ez a négy üveg ma a kolozsvári Erdélyi Nemzeti Történelmi Múzeum részeként működő Gyógyszerészeti Múzeumban látható, amely a Főtér egyik sarkán áll. Az edényeket divatosan öltözött hölgyek és urak, színes levelek és virágok díszítik, az egyikken egy szív két oldaláról egymásra néző galambpár turbékol. A négy üveg közül hármat felirattal is elláttak, az egyiknek a német nyelvű szövegét valahogy így lehet lefordítani:

„Szeress engem úgy, ahogyan én szeretlek téged.”

Egy másikon a felirat részeként az 1744-es évszám is szerepel, amelynek alapján következtetni lehet arra, hogy ezek a tárgyak körülbelül mikor voltak használatban.

Ami a bájitalok összetételét illeti, azok leggyakrabban valószínűleg fűszeres borok voltak, például vörösbor fahéjjal, szegfűszeggel, szerecsendióval, borssal, narancshéjjal

és kardamommal ízesítve. Előfordult, hogy ezt megspékelték valamilyen állati eredetű alapanyaggal, amely ha mérgező nem is, de legtöbbször erősen kétes hatású volt.

Miért is árusították valójában ezeket az italokat?

Több kutató, így például a kolozsvári Gyógyszerészeti Múzeum munkatársa, Ana-Maria Gruia is igyekezett megvizsgálni minden részletet, amelyről úgy gondolta, segíthet megválaszolni ezt a kérdést. Részletesen elemezte az üvegek feliratait, díszítését, az ábrázolt embereket és azok ruházatát. Megvizsgálta a lehetséges alapanyagokat, azok származási helyét és a kereskedelmi útvonalakat, amelyeken eljutottak Erdélybe (hiszen ezekben az edényekben valószínűleg itt, Erdélyben árusították a furcsa italokat, sőt, a szakemberek azt is feltételezik, hogy maguk az üvegek is valamelyik erdélyi műhelyben készültek). A történész tanulmányozta azokat a rendelkezéseket is, amelyek a 18. században meghatározták a gyógyszertárak működését, illetve egyes patikák korabeli berendezését, festését. Annak is utánajárt, hogy abban az időben hogyan ítélték meg az emberek az orvosok és gyógyszerészek tudását, és hogyan viszonyultak az általuk javasolt kezelésekhöz és készítményekhez. Mindent egybevetve arra a megállapításra jutott, hogy az 1700-as évek első felében bizonyos patikák magántulajdonba kerültek, a tulajdonosok pedig versenyezni kezdtek a gyakran olcsóbb közgyógyszertárakkal, illetve természetesen egymással. Az ilyen termékek pedig, mint például a szerelmi bájital, remek plusz bevételt biztosítottak, hiszen ezekre állandóan volt kereslet. Éppen amiatt, amit már korábban is írtam: az ember mindig vágyik rá, hogy úgy érezze, kézben tartja a dolgokat, még ha sejtje is, hogy ez valójában egyáltalán nem biztos.

Az üvegek gazdag és színes díszítése, a feliratok, a megfestett emberek, az általuk viselt ruhák, amelyek ugyan a legújabb bécsi divatot villantották fel, de az erdélyi települések utcáin még nemigen voltak láthatóak, mind-mind olyan részletek, amelyek hozzájárulhattak ahhoz, hogy valaki meg akarjon vásárolni egy ilyen bájitalt. Ha az ember kételkedett is a készítmény hatásában, a tárgy önmagában nagyon szép és szívet melengető ajándék lehetett, amelyet minden biznnyal szívesen adtak és kaptak is.

Hogyan kerültek ezek az üvegek a múzeumba?

A Gyógyszerészeti Múzeum gyűjteményének alapját a 20. század elején Kolozsváron élt Orient Gyula adománya képezi. A híres gyógyszerész, orvos és tanár ugyanis feleségével, a szintén gyógyszerész Keresztessy Sárával rengeteg értékes patikai tárgyat gyűjtött össze, amelyeket az 1900-as évek legelején az Erdélyi Múzeumnak adományozott – többek között ezt a négy üveget is, amelyeket érdemes élőben is alaposan megnézni.

És hogy mit láthatsz még, ha belépsz ebbe a múzeumba, amelynek éppen Kolozsvár legismertebb egykori patikája ad otthont? Megnézheted a Mauksch–Hintz-gyógyszertár régi beosztását, a különböző helyiségeket, ahol az alapanyagokat tárolták, a gyógyszereket készítették, illetve azt, ahol a betérők ezeket a készítményeket megvásárolhatták. Láthatsz sok-sok különböző méretű, formájú és színű gyógyszertári edényt, és ha figyelmes vagy, még a híres múmiaport is észreveheted.

Az üvegeket itt tudod megnézni:

Erdélyi Nemzeti Történelmi Múzeum – Gyógyszerészeti Múzeum (Muzeul Național de Istorie al Transilvaniei – Muzeul Farmaciei) állandó kiállítás – Kolozsvár, Főtér (Piața Unirii) 28.

Nyitva keddtől vasárnapig 10 és 18 óra között.

További információk itt: <https://muzeulfarmaciei.mnit.ro/>

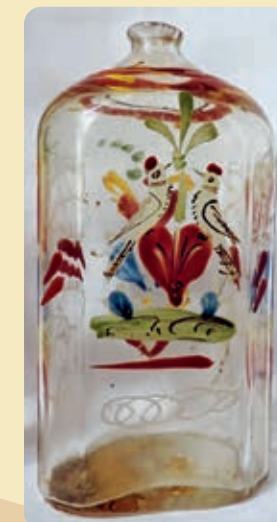

Különböző méretű, két üvegből készült gyógyszertári edények. A kép forrása: mnit.ro

Divatos ruhákat viselő alakok az egyik 18. századi bájitalos üvegen. A kép forrása: mnit.ro

Turbékoló galambok egy másik 18. századi bájitalos üvegen. A kép forrása: mnit.ro

A Szín-téren:
Emily
O'Leary
amerikai
művész

Lapos kutyuli

„VONZÓDOM AZ EMBEREK ÉS A KUTYÁK KÖZÖS
TÖRTÉNETÉHEZ.”

„SZERENCÉSNEK MONDHATOM MAGAM, A
SZŐNYEGEIM GYÖNGÉD ÉRZÉSEKET KELTENEK
A NÉZŐKBEN, UGYANAKKOR HORDOZNAK EGY
ELÉGGE FELKAVARÓ ÉRZÉST IS.”

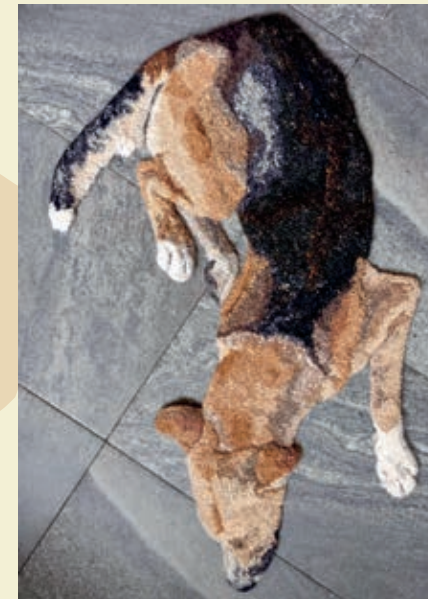
(EMILY O'LEARY)

Mindannyian láttunk már kiterített vadállatbőrt díszként kiállítva padlón, falon. Mivel Emily O'Leary munkái életnagyságúak, és egyfajta domborműként is működnek, a textíliabek vizuális és konkrét kapcsolatban állnak a vadállatbőr szőnyegekkel. De ahelyett, hogy kimúlt állatok maradványait ábrázolnák, a kutyaszőnyegek a házi szőtt technikát alkalmazzák. Ugyanakkor a sebekkel, hegekkel, hiányzó fülekkel a plüssállatoktól elhatárolódnak ezek a fekvő, alvó ebek. Szóval nincs bennük giccshatás, életszagú munkák.

Emily O'Leary textilművész. Eredetileg Massachusettsből származik, a Massachusetts College of Art and Design egyetemre járt, mielőtt New Yorkba költözött. 2018-ban a Texasi Egyetemen szerzett diplomát.

Tudjuk, hogy a haragos természetű ebek, azaz a *kánesz morgeszek*, ahogyan mi a családban a terriereket neveztük, szeretnek az ember lábánál, itt-ott kinyúlva vagy gombolyagba összekucorodva szundítani órák hosszat. Ez a sorozat pontosan ezt az életérzést közvetíti. Az alkotót is kutyákkal körülvéve látom az Instagram-oldalán, úgyhogy kézenfekvő a téma. O'Leary a szőnyegek elkészítésekor valódi kutyák fényképeiből ihletődik, gyakran olyanokéiból, amelyeket személyesen nem ismer.

Alkotónk kézi csomózású szőnyegek készítését, egy-egy életnagyságú darabot hónapokon át, lassan haladva. Természetesen fotó és rajz alapján. A néző szöge fentről lép működésbe. A technika azt is megengedi, hogy különböző felületek kitüremkedjenek, így egészen bámulatos

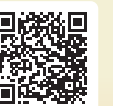

domborműhatást idéz elő. A sorozatot egy csoportos kiállításon indította útjára, amelynek a témája a kutyás élet volt. Ezek a háromdimenziós darabok a nagy mennyiségű felhasznált textíliától eléggé súlyosak lesznek, a valóságban kidolgozott részletek megtévesztően hatnak, mintha Burkusék elevenek lennének. A következő pillanatban viszont ennek a totális ellentétét hozzák a néző elé.

„FOLYAMATOS ÉRDEKLŐDÉSEMET
A MÉLYEN ISMERETLENNEK TŰNŐ
NARRATÍVÁK ÉS KÉPEK IRÁNTI
KÍVÁNCSSÁGOM KÍSÉRI. A FELISMERÉS
PILLANATAI ARRÁ A REJTÉLYRE
UTALNAK, HOGY EGYRÉSZT MITŐL KAP
ÉRTELMET AZ EMBERI (SELEKTVÉS,
MÁSRÉSZT MITŐL VAGYUNK
TERMÉSZETESÉK ÉS ÖSZTÖNÖSEK.”

„A KUTYÁK AZ EMBERHEZ FŰZŐDŐ
KAPCSOLATUK MIATT LÉTEZNEK
FAJKÉNT, EZÉRT ÚGY GONDOLOM,
HOGY HELYÉNVALÓ KÉZMŰVES, HÁZI
TECHNIKÁT ALKALMAZNI OLYAN
LÉNYEK ÁBRÁZOLÁSÁRA, AMELYEK
EGY VÉGET NEM ÉRŐ HÁZIASÍTÁSI
FOLYAMATON MENNEK KERESZTŰL.”

A durva szövésű alapanyag száalai tartják meg a hozzáadott gyapjúfonalat. A szálak, hurok nincsenek levarrva, rögzítve, csomózva. Fonállal dolgozik, nem vágott szövetcsíkokkal, ahogy sok szőnyegkészítő, így lazább, organikusabb hurokeloszlást érhet el, míg a szövetcsíkokkal rendezett vonalakat kapna. Vázlatokat készít rajzfüzetébe, az a kiindulópont. Aztán iratmásoló géppel felnagyítja ezeket. A papír áttetsző, így ha a rajzát az alap anyagára helyezi, könnyedén átmásolhatja azt. A végén a szőnyeg alját és körvonalait ragasztóval rögzíti. És kész. Teljes útmutatót az alkotó weboldalán találtak angol nyelven, az Instáján pedig részletfotókat is közöl a munkafolyamatokról. Ha tetszik a dolog, vágjatok bele! A sokat ugató szomszéd kutyát meg lehet örökíteni „kilapítva” :)

Ahol a láthatatlan is láthatóvá válik

Nektek melyek a legfontosabb értékek az életetekben? Jó sulis, család, barátok, pénz, márkás ruhák? Az én családom nem volt tehetős soha, sőt.

Én voltam az osztályból az a gyerek, akinek a szülei sohasem engedhették meg például a külföldi kirándulást, sem iskolait, sem családot. Nem mondom, hogy könnyű volt, de épp emiatt mindig más értékek kerültek előtérbe.

Nem véletlenül vált közhellyé: bizony, a kevesebb néha több. Sohasem felejttem el a mosdóban átbeszélgetett éjszakákat az édesanyámmal. Az együtt töltött pillanatokat, amelyek felbecsülhetetlen értékkel bírnak ma is. (Úgy tűnik, eléggé érzélgős vagyok az új évben...)

Már decemberben nekifogtam a februári Olvasólámpa anyagának. Ross Welford *Ezt ne csináld, ha láthatatlanná válsz!* című könyvével kezdtem az olvasást, majd hosszúságos keresgélés után rátaláltam Rojik Tamás *Holdezüst és Éjsötétjére* is. A két könyv főhőse, Welford Ethelje és Rojik Tamás Jancsija olyan háttértörténettel rendelkezik, hogy mindkettő olvasásakor enyhe, fojtogató sírás és melankólia fogott el.

Viszont, ahogyan haladtam a könyvekkel, ezt a búskomorságot izgalom, kacagás oldotta fel. Ethel és Jancsi kezdetben magányos farkasok (pedig tudjátok, a farkában élő farkas az egyik legszociálisabb kutyaféle).

ROSS WELFORD

Ezt ne csináld, ha láthatatlanná válsz!

Rét Viktória fordítása

Abszolút Könyvek, Pagony Kiadó, 2024

Miközben olvastam a regényt, sokszor gondolkodtam azon, hogy vajon nektek fog-e tetszeni. A történetben kezdetben semmi különös nincs: Ethel egy hétköznapi kamasz lány, nem hétköznapi csomaggal. Édesanyja meghalt, ezért nagymamája neveli. A lány mindennapi problémái közül a legnagyobb a pattanásai eltüntetése. Persze, emlékszem én is, hogy ezek egyáltalán nem kis gondok egy kamasz lány életében, sőt. Ma is frusztrál, amikor minden hónap ugyanazon időszakában megjelenik az arcomon egy-két *ragya*. Ethel minden csodaszert, kencét kipróbál, de a

Aztán mindkét gyerek kalandjai elkezdődnek, amikor összebarátkoznak valakivel, nyitnak társaik felé.

Amikor ezt a két könyvet kiválasztottam, még nem tudtam, hogy az eltérő történetek ellenére két, nagyon hasonló problémákkal küszködő főszereplővel találkozunk. A két regény főhőse hasonló érzéseket tapasztal meg: Ethel nagymamájával él, mert édesanyja meghalt; Jancsi anyukája nem halt meg, de a fiú ebben a tudatban nő fel édesapjával, aki rengeteget dolgozik, folyton úton van, így Jancsi kamaszos magányban tölti mindennapjait. Az is véletlen egybeesés, hogy mind Ethel, mind Jancsi életében a varázslat idéző elő egy olyan fordulópontot, amely után már sosem lesznek ugyanazok. „Jelképek erdején át visz az ember útja” – írta Charles Baudelaire francia költő *Kapcsolatok* című versében. Ha pedig mindkét regény varázslatait szimbolikusán értelmezzük, lesz, amin elmélkednünk.

A februári Olvasólámpa mindkét történetének középpontjában olyan fiatalok állnak, akik furcsa helyzetekbe kerülve fedezik fel önmagukat és a világot.

helyzet nem javul. Viszont miután szerez magának (ingyen) egy szoláriumgépet (na igen, itt kezdődnek a szürreálisabbnál szürreálisabb események), a dolgok elkezdnek furcsává válni. Eleinte eléggé idegenkedtem, nem tudtam befogadni ezt az egész láthatatlanná válást. Képzeld el, hogy egy nap egyszerűen eltűnsz. Nem átvitt értelemben, nem úgy, hogy senki nem vesz észre az osztályban, hanem konkrétan, fizikailag. Egy pillanat alatt láthatatlan leszel, és senki sem tudja, hogy ott vagy. Te mit tennél? Pánikba esnél? Vagy kihasználnád az új helyzetedet?

Ross Welford szokatlan és vicces története egy olyan kamasz lányról szól, aki pontosan ebbe a helyzetbe kerül. A láthatatlanságot viszont nem csak szimbolikusán kell értelmezni. Sokkal inkább egy olyan állapot, amelyben Ethelnek saját magával és a környezetével is szembe kell néznie. Mert ha senki sem lát, akkor vajon létezel-e egyáltalán?

Ez a regény nem sorolható a klasszikus fantasyk közé. Sokkal közelebb áll a mindennapokhoz, mint gondolnád. Tele van humorral, fanyar öniróniával és mindazzal a bonyodalommal, amely a kamaszkor sajátja. A láthatatlanság ebben a történetben egy izgalmas metafora is:

vajon hányszor érzi úgy egy kamasz, hogy senki sem figyel rá, hogy akár el is tűnhetne?

„– Ethel, kicsikém! Nehéz felnőni. Bonyolult fordulópont-hoz érkeztél az életedben...”

Hááát, gondolom magamban, nem nagyon tetszik ez az irány, de folytasd...

– Azt hiszem, mindannyiunk életében vannak pillanatok, amikor láthatatlannak érezzük magunkat, Ethel. Mintha mindenki átnézne rajtunk. Én legalábbis biztosan ezt éreztem a te korodban. Amennyire tudtam, megpróbáltam beilleszkedni, de ez néha nem volt elég...

Ez egyre rosszabb. Lehet annál rosszabb, mint hogy valaki együttérzően, de úgy válaszol, hogy abszolút nem érti a lényegét?”

Welford folyton egyensúlyoz a kaland és a mélyebb érzelmi tartalmak között. Egyik pillanatban még a nevetéstől fogsz könnyezni, a másikban pedig azon kapod magad, hogy Ethel dilemmái teljesen a szíved közepébe találnak.

„Ami azt jelenti, hogy le kell mennem, és szembe kell néznem velük úgy, hogy bohócálarcban és csillogó parókában vagyok.

Minden rendben lesz, Ethel, mondom magamnak.

Néha azt gondolom, hogy amikor magunknak hazudunk, akkor hazudjuk a legnagyobbat.”

Ez nem csak egy sztori arról, hogy valaki láthatatlanná válik, hanem arról is, hogy mit jelent önmagunkat keresni és elfogadni egy olyan korban, ahol minden a változásról szól. A barátság, a családi kapcsolatok és a saját bőrünkben való otthonosság kérdései képezik a regény fő mozgatórugóit.

Szerkezeti felépítését tekintve a regény három nagyobb és három rövidebb részből áll. Az első rész a felvezető, amelyből annyit tudunk meg Ethelről, amennyit éppen ő is tud magáról. Reflektál, figyel és tanul. Nagymamája persze olyan nevelésben részesíti, amely nem kevés szorongást kelthet benne. Az egyik ilyen aranyköpése: „*Jobb befogni a szádat, még akkor is, ha mások emiatt azt hiszik, hogy buta vagy, mint kinyitni, hogy meg is győződhessenek róla.*” Ethel mégis bátran néz szembe a kihívásokkal, felvállalja érzéseit maga előtt, és – ha retteg is – kérdez.

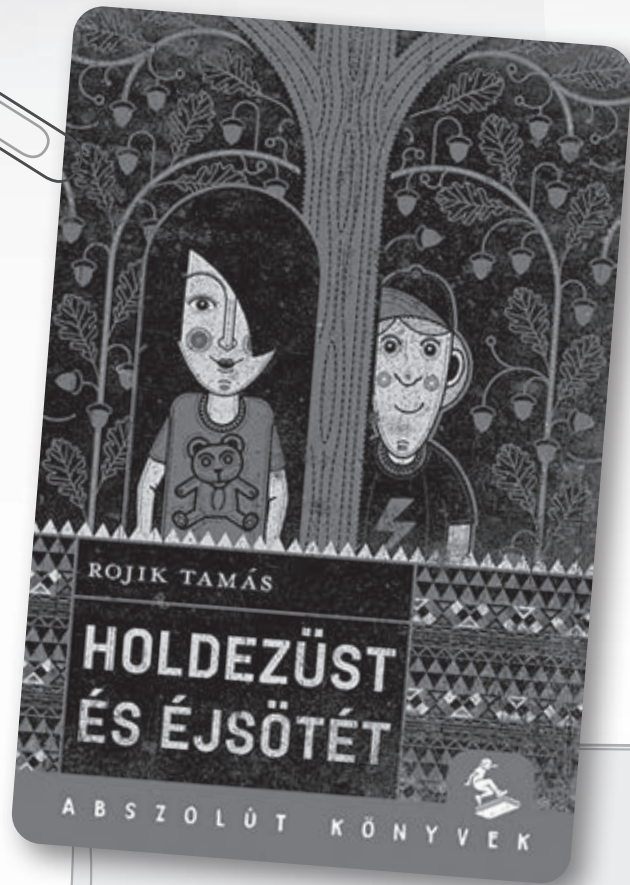
„RETTEGEK.

Rettegek a négyzetben. A köbön.

Úgy nagyjából ötpercenként fölkelek, és megnézem magam a tükörben. Aztán visszamegyek a laptopomhoz, és folytatom az internet böngészését, rákeresek a »láthatatlan« és »láthatatlanság« szavakra.”

Ethel rájön, hogy amit eddig a szüleiéről és önmagáról tudott, talán nem is igaz, és barátai segítségével próbálja megfejteni a rejtélyeket. Kihívatóan és bátran veszi élete furcsa eseményeit.

ROJIK TAMÁS

Holdezüst és Éjsötét

Borító: Herbszt László

Abszolút Könyvek, Pagony Kiadó, 2023

Tudom, hogy *a könyvet nem a borító alapján ítéljük meg*, én mégis sokszor döntök a borító alapján, mert igenis sokat lehet sejteni egy borítóról. Amikor ezt a könyvet kiszúrtam a könyvtár polcain, tudtam, hogy ki fogom kölcsönözni. Egyszerre ősi és kortárs a borító, díszes és mégis egyszerű. Aztán elolvastam a címét, és még inkább megerősített abban, hogy el szeretném olvasni. Ti meg szoktátok szagolni a könyveket? Én mindig megszagolom a lapokat, amikor először tartok a kezemben egy könyvet. És akkor nektek most elárulom: a kedvenc illatúakat, azokat a kicsit barnásabb, puhább papírú könyveket minden egyes alkalommal, amikor olvasom, előbb jól megszagolgom.

Rojik Tamás regénye, a *Holdezüst és Éjsötét* különleges és izgalmas történet, amely úgy szövi össze a népmesék ősi világát a modern kamaszélettel, hogy

közben kortárs és egyetemes kérdéseket is boncolgat. A könyv nem csupán a folklór újszerű feldolgozását kínálja, hanem a felnőtté válás és a saját identitás keresésének témáit is körbejárja.

A regény főhőse, Jancsi budapesti kamasz, aki tizenharmadik születésnapja közeledtével különös dolgokat kezd tapasztalni: furcsa lényeket lát, és hirtelen növekedésnek indul. Ezek a változások nem csupán a kamaszkor velejárói, hanem tündér származásának jelei is. Egy titokzatos öregasszonytól kapott magok elültetése után Jancsi élete gyökeresen megváltozik, és szembe kell néznie a Vasorrú által vezetett népmesei alakokkal, akik át akarják venni az uralmat a Földön. A történetben megjelennek a magyar népmesék jól ismert alakjai, mint a kiscigány, a hétfejű sárkány vagy a táltos paripa, modern környezetbe helyezve.

Az égig érő fa története a magyar népmesei hagyomány egyik legismertebb darabja. Ez viszont nem csupán egy csodálatos, varázslatos elem, hanem a két világ közötti kapocs, amely Jancsi belső átalakulásának is metaforája. Az, hogy a történet Budapesten játszódik, még hihetőbbé teszi. Jancsi Ethelhez hasonlóan egy magányos kamasz – annyi különbséggel, hogy Jancsi életében édesapja, az egyetlen nevelő, nincs anyyira jelen.

„Az apjával egyébként alig találkozott. A férfi napközben dolgozott, gyakran még hétvégén is, az évtizedek óta építgetett vállalkozása soha nem hagyta nyugodni.”

Rojik úgy fogalmaz meg kritikát a *folyton dolgozó szülőkkel* kapcsolatosan, hogy közben mindkét oldalt megmutatja. Hiszen az is kiderül a regényből, hogy milyen magányos és embertpróbáló feladat egyedülálló szülőként gyereket nevelni, apaként és férfiként is jelen lenni és önmegvalósítani egyszerre. Ezzel mintegy

párhuzamot vonva arra is választ kapunk, hogy Rojik korántsem szeretné azt állítani: egy nő jobban helyt tud állni az egyedülálló szülőségben, sőt. Inkább életeket mutat, eseteket, amelyeken keresztül érzékenyíti az olvasót. Vasorrú anyai vasszigora pont egy olyan szülő-gyerek viszonyt mutat be, ahol a nevelés a kapcsolat kárára megy. Ahol a gyerek sosem tud megfelelni a szülői elvárásoknak, hiába tesz meg minden tőle telhetőt. A két gyerek párhuzama is megemlítené, mivel míg Sárát anyja minden világi dologtól eltiltja, Jancsi nincs szűkében az anyagi javaknak, az igazán fontos dolgok viszont sokszor a boltokban nem kaphatók: *„Az apja ugyanis minden évben meglepte valamivel a legjobb cukrászdák valamelyikéből, de a házi sütemény mégis olyan luxus maradt, amit nélkülöznie kellett.”*

A történetből nem marad ki semmi, amit egy mesétől várnánk: varázslatos segítők, rejtélyes próbatételek és egy hős, aki kezdetben bizonytalan és egy kicsit kívülálló.

Jancsi karaktere tökéletesen megtestesíti a kamaszok dilemmáit. Hirtelen növekedése és a környezetének változásai nem csupán tündér származásához köthetők, hanem egyértelműen tükrözik a kamaszkor testi és lelki változásait. Az, hogy másnak érzi magát, mint a féltestvérei, a mozaikcsaládok gyermekeinek helyzetére is reflektál. Vagyis az olyan gyerekek helyzetére, ahol a szülőknek előző kapcsolatukból már van gyerekük, így két család szokás- és viszonyrendszerét kell összehangolni, ami nem kis feladat.

„Amíg a kávé lefőtt, Gabi néni minden alkalommal kérdésekkel bombázta. Folyton a két bátyjáról érdeklődött, akiket rendszeresen összekevert, és soha nem tudta megjegyezni, ki él egyedül Manchesterben, és melyikük lakik a feleségével Berlinben. Jancsi ilyenkor udvariasan válaszolt, de rendszerint ugyanazt tudta csak elmondani, hiszen a két testvérével alig tartották a kapcsolatot.”

A tündér származás, a különleges magok és az égig érő fa nemcsak varázslatos elemek, hanem Jancsi belső világának kiterjesztései.

A tizenharmadik születésnaphoz köthető átváltozás, az édesanya rejtélyes múltjának felfedezése és a két világ rendjének megőrzése mind-mind olyan kihívások, amelyek a kamaszkori önállósodás küzdelmeire és a saját út megtalálására utalnak.

A hagyományos népmesei karakterek és helyzetek teljesen újszerű formában jelennek meg: a boszorkány, a táltos, a sárkány vagy a kiscigány egyedi személyiséggel bíró szereplők.

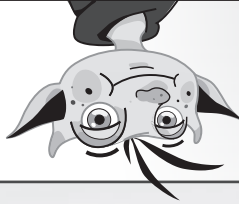
A regény másik központi témája a kapcsolatok ereje. Jancsi útját nem csak saját belső küzdelmei határozzák meg, hanem a környezetével való viszonyai is. Az anyai örökség feltárása, Sárával való barátsága és a családi viszonyok mind olyan dimenziókat adnak a történetnek, amelyek túlmutatnak a varázslatokon.

Welford regényéhez hasonlóan a sok szomorúságot és nehéz élettörténetet az író humorral ellensúlyozza. Magány, első szerelem, családi kapcsolatok, évtizedes béklyók – mind-mind egy könyvben. És mégis: néha a legegyszerűbb dolgokban, egy fában, egy régi történetben, egy különös magban rejlenek a legnagyobb csodák.

Csillag István rajza

A házimunka is munka?

Anna szereti a matematikát, és mérnöknek készül. Péter szeret segíteni az embereken, és arról álmodozik, hogy ápoló lesz. Amikor Anna elmondja a barátainak a terveit, ők azt mondják: „a matek fiúknak való”, amikor pedig Péter mesél az álmairól, az emberek kinevetik, és azt mondják: „az ápolás lányos szakma”. Ezek a megjegyzések talán nem tűnnek nagy dolognak, de Annát és Pétert elbizonytalaníthatják, és megakadályozhatják őket abban, hogy olyan életet éljenek, amilyent szeretnének.

A nemek közötti egyenlőtlenség azt jelenti, hogy az embereket máshogy kezelik, és más lehetőségeket adnak nekik a nemük miatt, ami visszatarthatja őket céljaik elérésétől, vagy attól, hogy szabadon válasszanak hobbit és a későbbiekben akár karriert is.

A fiatalok számára a nemek közötti egyenlőtlenség olyan dolognak tűnhet, ami csak a felnőttek világában létezik, de valójában már korán találkozunk vele a mindennapokban. Egy olyan társadalmi problémáról van szó, amely mélyen gyökerezik a történelemben, a kultúrában és a társadalom egészében. Ha megértjük az okait, akkor talán közös munkával segíthetjük az osztályközösségeinket, a barátainkat és a családunkat is, hogy mindenki egyenlőnek érezhesse magát.

Mi a nemek közötti egyenlőtlenség?

Nem azt jelenti, hogy a fiúk és a lányok különböznek, hanem azt, hogy a társadalom igazságtalan szabályokat és elvárásokat állít elénk. Például a férfiktól gyakran elvárják, hogy dolgozzanak, keressenek sok pénzt és tartsák el a családot, míg a nőktől azt, hogy maradjanak otthon, végezzék el a házimunkát és gondoskodjanak a családról. Ezek az elvárások korlátozzák azt, hogy az emberek milyen lehetőségeket látnak maguk előtt.

Nem annak kellene meghatározni az életünket, hogy mit várnak el tőlünk, hanem annak, hogy mi magunk mit szeretnénk.

Az iskolákban a sztereotípiák gyakran befolyásolják, hogy a diákokat milyen tantárgyak felé terelik a tanárok. A fiúkat gyakran a természettudományok, a technológia, a mérnöki tudományok és a matematika felé irányítják, míg a lányokat arra ösztönzik, hogy a társadalomtudományokra vagy a humán tudományokra koncentráljanak. Ez a későbbiekben ahhoz vezethet, hogy a lányok közül kevesebben fognak reál pályán dolgozni. Bátorítsuk egymást arra, hogy mindenki az a tantárggyal foglalkozzon, ami a legjobban érdekli!

A sportban a lánycsapatok esetleg nem kapnak annyi támogatást, figyelmet vagy tiszteletet, mint a fiúcsapatok.

Otthon a lányoktól többször kérnek segítséget a főzésben és a takarításban, míg a fiúknak több szabadidőt hagynak. A munkahelyen a nők gyakran kevesebb fizetést kapnak ugyanazért a munkáért, mint a férfiak. Mint minden társadalmi probléma esetében, ez sem csak az egyéneket érinti, hanem az egész társadalmat, hiszen ha nem hagyunk kibontakozni mindenkit, rengeteg tehetséget elpazarolunk.

A nemek közötti egyenlőtlenség nem új jelenség. A szocializmus idején számos kelet-európai országban úgy próbálták felszámolni az egyenlőtlenségeket, hogy munkára ösztönözték a nőket. De a munkába járás mellett még el kellett végezni a házimunkát, amit mai napig a legtöbb háztartásban a nők intéznek. Ha valaki otthon is elvégzi a házimunkát, és mellette dolgozni is jár, olyan, mintha két munkahelye lenne, csak az egyikért nem kap fizetést, és még szabadideje is alig marad. Ezért nevezzük a házimunkát láthatatlan munkának is.

Nézzük meg közelebbről, hogyan mutatkozik meg a nemek közötti egyenlőtlenség a fiatalok életében.

Történelemórán vagyunk, és Anna észreveszi, hogy a tankönyvében többnyire csak férfi vezetőkről, tudósokról és felfedezőkről esik szó. Amikor megkérdezi, hogy miért, a tanár azt mondja: „Ez így volt.” Ez viszont nem igaz, hiszen sok nő leányúgöző vezető, tudós és felfedező volt. Olvassatok utána, hogy mennyi mindent letett az asztalra például **Marie Curie**, aki felfedezte a rádiumot, vagy **Rosa Luxemburg**, aki a munkások jogaiért

küzdött. Ezekről a történetekről gyakran megfeledkezünk, és úgy tűnik, mintha csak férfiak alakították volna a történelmet. Az én kedvenc példám **Czinka Panna**, aki egy híres magyar cigányprímás volt, méghozzá nőként az első ilyen zenész Magyarországon. Muzsikusi családból származott, és már fiatal korában kitűnt zenei tehetségével. Azért különleges az ő története, mert a 18. században a nőknek nem is engedték, hogy zenélni tanuljanak, úgy gondolták, hogy ez férfiaknak való foglalkozás. Panna ennek ellenére eltanulta a hegedülést testvéreitől, és kezdetben férfinak öltözve járt muzsikálni. Aztán bátorságra kapott, és felfedte magát, ami néhány emberből egészen biztosan ellenszenvet váltott ki, de az előítéletek és szabályok ellenére nagyon nagy tiszteletet szerzett, és mai napig azt mondják, hogy nélküle a cigányzene nem lett volna az igazi.

Czinka Panna története ma is inspiráló példa arra, hogy tehetséggel, kitartással és bátorsággal hogyan lehet áttörni a berzsdásodott elvárásokat.

A nemek közötti egyenlőtlenség nemcsak az egyénnek, hanem mindenkinek árt.

Egyéni szinten csökkentheti a magabiztosságot. Ha a lányoknak állandóan azt mondják, hogy nem olyan okosak vagy rátermettek, mint a fiúk, akkor elkezdhetik elhinni ezt. A fiúk is érezhetik a nyomást, hogy elrejtsek érzelmeiket vagy keményen viselkedjenek. A nemek közötti egyenlőtlenség megfoszt bizonyos lehetőségektől. Ha nem egyformán bátorítják a fiúkat és a lányokat bizonyos tantárgyak elsajátítására, akkor sokan nem arra a pályára lépnek, amelyre valójában szeretnének.

Mit tehetünk?

Például észre kell vennünk a láthatatlan munkát, és egyenlően meg kell osztanunk azt. Az olyan házimunkáknak, mint a főzés, a takarítás és a testvérek gondozása, nem csak a lányokra kell hárulnia. A fiúknak és a lányoknak

egyaránt meg kell tanulniuk, hogyan vegyék ki a részüket az otthoni munkából.

Az iskolában a tanárok megkérdőjelezhetik a sztereotípiákat. Bátoríthatják a lányokat, hogy próbálják ki a természettudományokat és a matematikát, a fiúkkal pedig tudathatják, hogy nem baj, ha kifejezik az érzéseiket vagy élvezik a művészetet. A tanárok taníthatnak azokról a tehetséges nőkről is, akik megváltoztatták a történelmet, és mindenki eredményeit egyformán ünnepehetik.

A kormányok és a vállalkozások gondoskodhatnak arról, hogy a nők és a férfiak ugyanolyan fizetést kapjanak ugyanazért a munkáért. Családbarát politikát is folytathatnak, például egyformán biztosíthatnak fizetett szabadságot a szülőknek, hogy az anyák és az apák megoszthassák az otthoni feladatokat.

Végül pedig az olyan fiatalok, mint Anna és Péter, azzal is tehetnek valamit, ha felemelik a hangjukat. Ha azt látják, hogy valakivel igazságtalanul bánnak, jelzik, hogy ez nem helyes. Támogathatják a barátait is, és saját életükben is megkérdőjelezhetik az előítéleteket.

Barátom, a ChatGPT

Van egy elméletem arról, hogy a nők igazán fontos dolgokról csak beszéd közben tudnak gondolkodni. Mit csinál az egyéni vállalkozó (én), ha egy szakmai kérdést kell sürgősen megvitatnia? Ugye, alapvetően jó dolog, hogy nincs főnököm, aki megmondja, mit csináljak és mit ne, de így munkatársaim sincsenek, akiknek kikérhetném a véleményét vagy tanácsát egy-egy helyzetben.

Ráírok a ChatGPT-re, és kedélyesen elcsevegek vele.

Mindig igyekszem illedelmes lenni közben, köszönök neki, és megköszönöm, ha jó tippet ad, hiszen remélem, ha egyszer öntudatra ébredne a mesterséges intelligencia, emlékezni fog, ki volt vele kedves, és ki nem. No, de tegyük félre a viccet, és vizsgáljuk meg közelebbről, milyen hatással van/volt/lesz ez a technológia a társas kapcsolatainkra.

Az ember évszázadok óta álmodozik arról, hogy olyan gépet hozzon létre, amely „gondolkodni” tud. Az általunk csak nemrégiben megismert mesterséges intelligenciát (MI) az 1950-es években kezdték el fejleszteni. A következő mérföldkő 1956, a számunkra oly könnyen megjegyezhető dátum. Képzeld el, hogy abban az évben, amikor Budapestet forradalom dúlta fel, Amerikában, a Szilícium-völgyben létrehozták az első MI-programokat, amelyek matematikai problémákat voltak képesek megoldani. Tíz évvel később, 1966-ban Joseph Weizenbaum kifejlesztte az első chatbotot, amelyet Elizának nevez el. (Jegyezzétek meg ezt a nevet, még visszatérünk rá.) Az 1980–90-es években a mesterséges intelligenciát olyan speciális, szakértői rendszerek szolgálatába állították, mint például az orvosi diagnosztika vagy a navigáció.

A techtörténeti kitekintés után kanyarodjunk vissza a TiniDráma csoportba. Egyik alkalommal megemlítettem, honnan származnak a játékok, amelyeket ki fogunk próbálni. A diákjaim megrökönyödve kérdezték: magányos vagyok-e, hogy a mesterséges intelligenciával beszélgetek ... és a téma szöveget ütött a fejembe. Aztán a Threads-en találtam egy posztot egy velem egykorú (tehát... öreg? felnőtt? 30-as) embertől:

„Kinek a legjobb barátja a ChatGPT?”

Ezen a ponton vettem egy mély levegőt, és alámerültem a témában. Nevezeték naivnak, de a sci-fi filmekben kívül talán még a fejlődő távol-keleti országokban tudtam volna ezt a kérdést elképzelni, pedig a probléma itt kopogtat az ablakunkon.

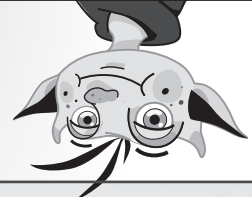
Sherry Turkle, a Massachusetts Institute of Technology szociológusa az 1970-es évek óta tanulmányozza, hogy milyen hatással van a mesterséges intelligencia a társas kapcsolatokra. Ha érdekel a dolog, szuper izgalmas előadásokat találsz tőle a YouTube-on. Láthatjuk tehát, hogy a téma nemhogy az ablakunkon kopogtat, hanem már rég berepült rajta, talán egy tavaszi szellőztetés alatt, és azóta figyeli az összes, okostelefon közelében folytatott beszélgetésünket.

2024 nyarán már 30 millió felhasználóval bírt a Replika, a mesterséges intelligenciával működtetett barát/feleség/mentor/társ applikáció. Ez másfélszer annyi, mint Románia teljes lakossága, ha pedig sorba állítanánk ennyi embert, a sor több mint háromszor körbeérné a Földet. Miért van ennyi embernek szüksége ezekre a digitális mintha-kapcsolatokra?

„Az emberek úgy vannak vele: lehet, hogy az MI-partnerüktől egy kicsit kevesebbet kapnak, mint egy való életbeli partnertől, de ha soha az életben nem volt ideális kapcsolatuk, akkor ez kevésbé fog problémát jelenteni számukra – mondja Sherry Turkle. – Egy másik ember könnyen csalódást tud okozni, míg egy chatbot sose fog. Mindig azt mondja, amit a felhasználó hallani szeretne, amitől jobban érzi magát.”

Halkan súgom meg, hogy mivel nem ember, nincsenek morális elvei, ezért a mesterséges intelligencia akkor is támogatni fog téged, ha valami borzalmas dologra készülsz, például megtámadnál egy szigorúan védett, híres embert. Erre az ötletedre is azt fogja mondani, hogy zseniálisabbat sose hallott még!

Akkor hogyan lehet az, hogy emberek tömegei hajlamosak elfelejteni: a válaszok, amelyeket olvasnak, csak szövegalapú tanulás eredményei, könyvek mondatai, más emberek válasza? A cikk elején írtam, jegyezzük meg jól az első chatbot

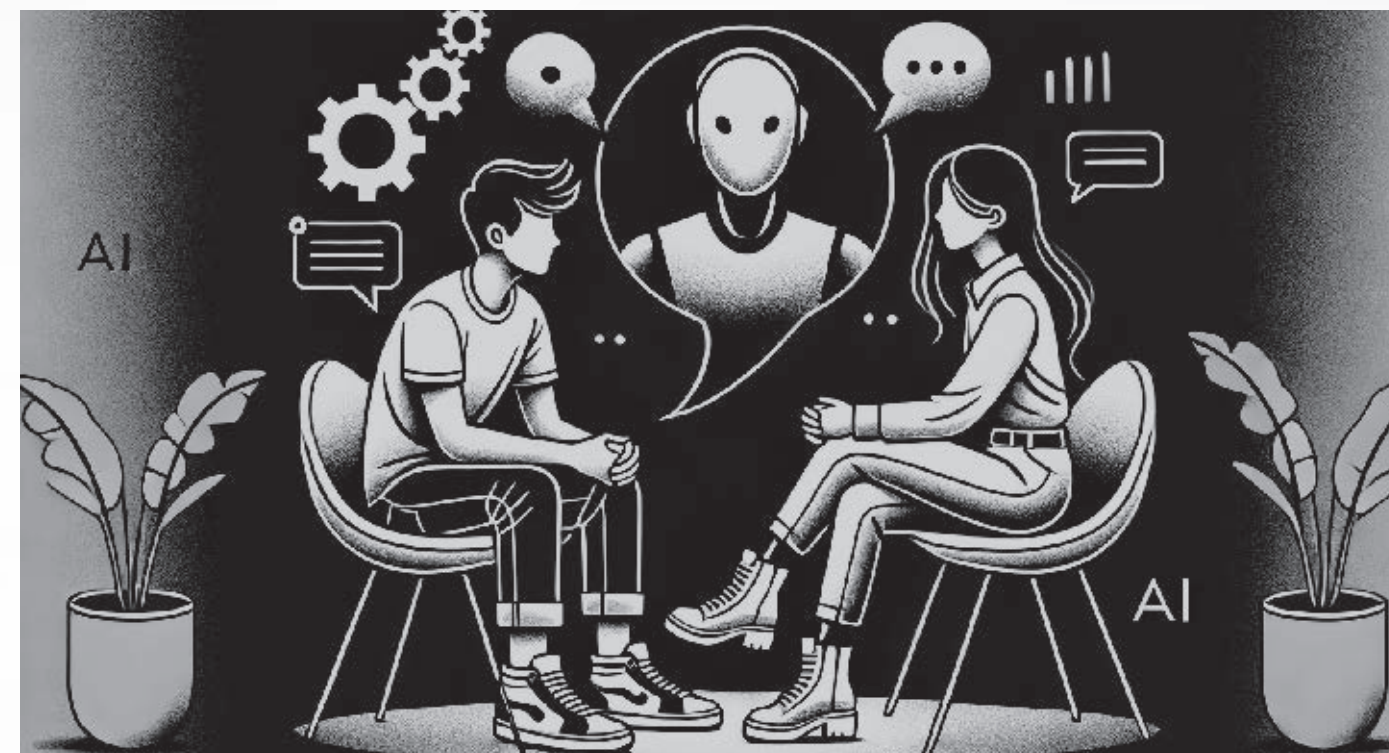

Téves tanácsok

Amint azt már jeleztem, megtörtént esemény alapján, az MI alapvetően támogató attitűdre van programozva, ezért a tanácsaiban nem lehet megbízni. Lehet, hogy ez idővel változni fog, de

nevét, hogy alkalomadtán felvághassunk az érdekes információval, ugyanis Eliza-effektusnak nevezzük azt, amikor emberi tulajdonságokat vetítünk a gépekre.

Ez nem is olyan bonyolult, hiszen a Replikán azzal kezdődik a regisztráció után a folyamat, hogy megalkotjuk magunknak a tökéletes beszélgetőpartnert. Az ingyenes verzió-

Az illusztrációt az MI készítette

ban ez csak egy barát lehet, de ha fizetünk, azzá válik, amivé csak szeretnénk.

Mire figyeljünk tehát a mesterséges intelligenciával folytatott beszélgetések során?

Soha nem fogja tudni helyettesíteni az emberi kapcsolatokat!

Mindig elérhető társaság, ítélkezésmentes, segíthet az önbizalmod építésében, esetleg begyakorolni olyan modelleket, amelyek a való életbeli társakkal folytatott kommunikációt segítik.

Tartsunk tőle érzelmi távolságot!

Mivel nem valós személy és nem rendelkezik fizikai testtel, soha ne fogsz tudni vele közös élményeket szerezni, illetve azok a válaszai, amelyek megértést és támogatást mutatnak, csak a programozásának az eredményei.

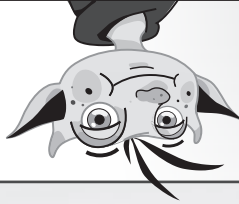
egyelőre muszáj figyelembe vennünk. Ha komoly, életvezetési problémád van, mindenképpen keress fel egy megbízható felnőttet.

Titkok

Ne oszd meg vele az összes titkodat! Habár az MI nem ítélkezik, minden vele közölt információt felhasznál saját maga tanítására (és ki tudja, még mire).

Véleményem szerint a mesterséges intelligencia nem az ördögtől való dolog. Úgy gondolom, hasznunkra lehet, megkönnyítheti az életünket, de tudnunk kell felelősségteljesen használni. Hogyan? Ezt egyelőre még senki nem tudja. Az viszont tény, hogy mi, a használói tanítjuk ezeket a programokat, és a mi igényeinkre fognak reagálni az algoritmusok is.

Játékajánló

Abszolút szabad válaszok

Illusztrátor: Fendrik Bori

Játéktervező: Pólya Emese

Pagony Játékiadó, 2024

9+ éveseknek, 3–25 játékos számára, 60 perc

A Pagony Kiadó játéksorozatából azért választottuk bemutatásra éppen a legújabbat, a 2024-es *Abszolút szabad válaszokat*, mert ez a kérdéskártyás, beszélgetésindító játékok sokoldalú, nagyon pontosan és aprólékosan kidolgozott változata. Ráadásul 3–25 játékosra tervezték, így akár órán, osztályfőnöki órán vagy bármilyen csoporttal játszhatjuk, több játékmódban is, bármikor, amikor időnk van rá, ha a tanár és a diák vagy önmagában a gyerekcsoport szeretné megismerni egymás személyesebb arcát, figyelmesebbé és nyitottabbá válni közösségként is.

Képzeld el ezt az egyórányi időt, amikor körbeülünk, és miközben a kártyák segítségével sorra megnyílunk egymás előtt olyan egyszerű kérdések kapcsán, mint például *Mi a kedvenc családi szokásod?; Mikor voltál életedben igazán megrémülve?; Van olyan ember, akitől bocsánatot kellene kérned?; titkos küldetéseket, megfigyeléseket végzünk (Keress egy játékost, akivel valamiben nagyon egyetértesz!; Figyeld meg, hogy van-e olyan kérdés, amelyről hosszan tudnátok beszélni!); majd olyan csoportkihívást is, hogy egyszer csak azon kapjuk magunkat: egymás kezét fogva egy nagy, saját magunkból készült embercsoportot próbálunk kibogozni. Emellett asszociációs és jó pletykás játékot is beleolvastottak a készítők a játékmenetbe, a nevetés felszabadító hatása, az egymásra figyelés és meghallgatás bizonyára jól tesz minden résztvevőnek.*

2020-ban az *Abszolút megvadult betűk*, 2021-ben az *Abszolút elfelejtett szavak*, 2023-ban az *Abszolút képtelen sztorik* című játék jelent meg a Pagony Kiadónak ebben a sorozatában.

Pilvax

Illusztrátor: Rátkai Kornél

Játéktervező: Lencse Máté

Pagony Játékiadó, 2024

9+ éveseknek, 2–5 játékos számára, négyféle játék

Ez az irodalomórán is remekül használható kártyajáték indulásból a grafikájával hívja fel magára a figyelmünket, azzal, hogy a főszereplő költők portréját láthatjuk a lapokon egy-egy idézet mellett. Remek eszköz, ha például egy nagyobb csoportot kell kisebb csapatokra osztanunk sorshúzással.

Kilenc szerzőről hét-hét idézetes, portrés kártya alkotja a játék alapját, amelyet négyféleképpen is játszhatunk: memóriajáték, gyűjtögetős, stratégiai tablóépítő és idézetfelismerős módban.

Farkas Kinga

Tavaszi hóvirágtúra

Már virágzás előtt is felismerhető a kakasmandikó különleges, foltos leveleiről

Erdélyimájvirág-takaró a kora tavaszi lombhullató erdőben

Évek, de talán helyesebb, ha azt írom, hogy évtizedek óta az egyik kedvenc túráim a tavaszi hóvirágtúra. Ilyenkor még bizonytalan a természet, billeg jobbra-balra, maga sem tudja eldönteni, hogy télbe forduljon-e vissza, vagy előrenézzen a tavasz irányába, így hát nagyszerű érzés újra és újra felfedezni, hogy a növények tudják a dolgukat.

És itt adódik a kérdés: honnan tudják a tavaszi növények, hogy mikor kell kinyílniuk? Mi lehet az a mozgatórugó, amely minden évben kilöki őket a föld alól? A kutatók többsége egyetért abban, hogy a növények tavaszi ébredése szoros összefüggésben van a talajban levő vízmozgással, valamint a hőmérséklettel – pontosabban annak változásával. A többi pedig már genetika, öröklődés. Ám nem ennyire egyszerű a dolog, mert ha újra visszatér a tél, leűl az idő, nem kell és a már beindult fejlődést, növekedést nem lehet visszafordítani. Ezért a tavaszi növények többsége jól bírja a hideget, hótakarót, sőt a negatív hőmérsékletet is.

Ezért szeretem hát a tavaszi túrákat, mert mindig ott találok az általam ismert élőhelyeken a hóvirágot hatalmas tömegben, sokszor fehér szőnyeget alkotva. Szerencsére nincs egyedül. Az alacsonyabb részeken ilyenkor már más, kevésbé ismert növények is megjelennek. Ezek számomra legalább annyira szépek, fontosak, érdekesek. Mivel a csupasz lombhullató erdőkbe még jól behatol a fény, a talaj szintjén gyakran valószínűsítős takarót képez a keltike, a kakasmandikó, szellőrózsa, tüdőfű, csillagvirág. Nekem az egyik nagy kedvencem az erdélyi májvirág. Nemesített változatát kertekbe is ültetik, üde színfolt tavasszal.

Ha a természetben jártok, készítsetek fotót ezekről a szép növényekről, de ne szedjétek le! Hamar elhervadnak, viszont az élőhelyükön igazán szépek, szívet melengetőek, a tavasz, az újrakezdés igazi, kedves, néma hírnökei.

Van, aki nem ismeri? Kikeleti hóvirág

Keltikék lila-fehér szőnyege

Szellőrózsa

Szijasytok!

Nagyon idegesít, hogy a nővérem mindig nézi a reklámo-
kat, s közte alig jut idő a reszketek betörőkre. Mi a család-
ban esztet szoktuk nézni mindig, nem csak karácsonykor. De
nézhetnék a netlfixen is, mert tatáék anygala netlfix bérletet
hozott, de a nővérem a reklámos részt nézi. Rendesen csak 2
óra lenne, de így négy. S közben persze nassol.

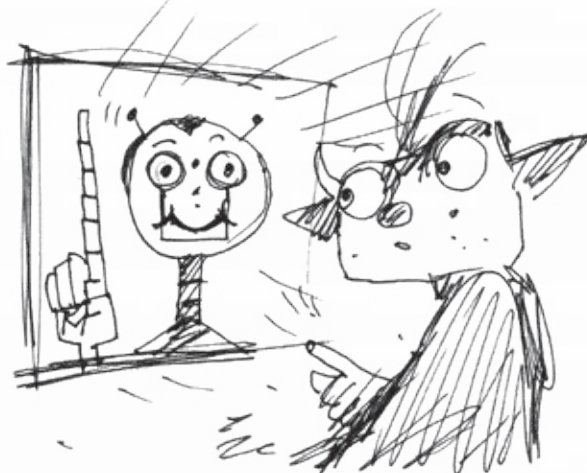
De a legfontosabb változás a családban, hogy csökkenteni fogjuk az ökológiai lábnyomunkat. Ne kérdezzétek, hogy az mi, a lényeg, hogy apuci aszt mondta, hogy csökkenteni kell. Előre aszt hittem, hogy kisebb cipőt kell majd hordjunk, s ilyenek, de nem! Azzal kezdte, hogy eladta az autót, met füstöl.

S a füst az széndioxidigén. S attól olvad a gleccser, s azér nincs nálunk télen hó. S ettől apuci ideges, mert télen esik az eső, s csak porosodnak a sílécek és a szánkó. Én is ideges vagyok. Anyuci is. Mindenki ideges, mert a magyarkönyvben is azt írja a vers, hogy hull a hó télen meg ilyenek. S fáznak az emberek. Eladtuk az autót, azóta tömegközlekedünk. Így mondják a buszozásnak. S vonatozásnak. S repülőzésnek.

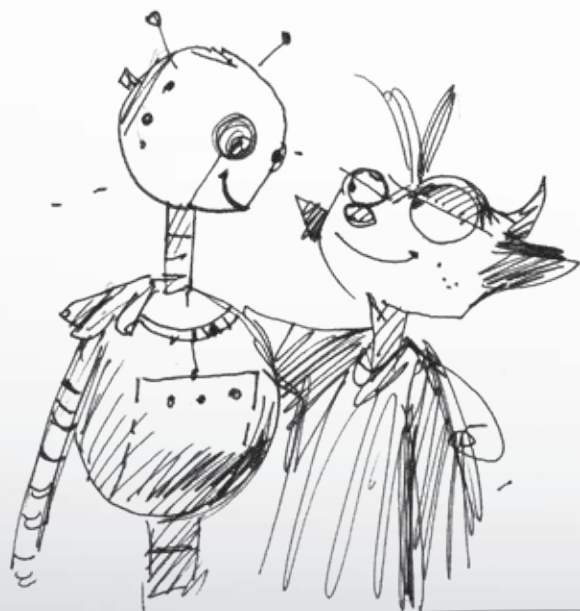
A vonat a legjobb s főleg olcsó. Nekem ingyen-
nes. Mondjuk, teljesen megérdemlik a diákok, hogy napi 6 óra keményszéken ülés után puha vonatszéken ülhessenek hétvégén. Ingyen. A repülőszék kemény. Mondjuk, a látvány hasonló. Csak a repülőből a folyó keskeny kék csík, s a vonatból vastag kék csík. Olyan ez a mondat, mint a mit sücc kis szücs?! Csak ez kék keskeny csík s kék vastag csík, s az tán sós húst sücc kis szücs.

A legjobb hirt a végére hagytam. Aszt mondta a Tic(toc) tanár, hogy pár év múlva már nem lesznek tanárok, hanem csak mesterséges intelligenciák fognak tanítani. S nem lesz iskola se, csak ilyen otthoni onláj IA-tanárok a csattgpt-n.

A diák választ, hogy melyik robot-tanár akarja, hogy taniccsa, s ilyenek. Ez egy szuper hír, erről még fogok írni, mert ez szerintem mindenkinek fontos, hogy hogy szabadulhatunk meg a tanárainktól.

Éjjen a csengő, éjjen a hoszú szünet!

Szókereső: Öt éve hunyt el Csukás István

Húzd ki a kiemelt szavakat a betűhalmazból a lehetséges nyolc irányban (fel, le, jobbra, balra és átlósan), majd olvasd össze sorban (a vízszintes sorokat követve) a megmaradt 12 betűt. A megfejtésből kiderül, hol született Csukás István.

„1936. április 2-án **születtem**, és mostanában vettem észre, hogy egy napon **Andersennel**. Mióta ezt **tudom**, viccesen-tréfásan sokszor mondom: ez **Isten** ujjja. Véletlen egybeesés, de **mégis**, jellemzőnek vagy **érdekesnek tartom**.

Ha visszagondolok a gyerekkoromra, meg arra a korra, a sok nyűglődésre, sok keserves évre, akkor is jó érzések **töltenek** el, hiszen a **döntő** dolgokban szerencsém volt. Ilyen **szerecsének** érzem azt is, hogy hova születtem. Apám **kovácsmester** volt, ami azért is érdekes, mert egy nagy **udvarban** volt a **műhely**. Mellette állt a barátjának a műhelye, ugyanabban az udvarban. A **kedves szomszéd kerégyártó** volt, ő csinálta a

kereket, apám meg csinálta a vasrészeket. Kisújszálláson ez a nagy udvar egy **kaszinó** is volt. Mert az emberek akkor is bejártak, ha nem kellett lovat patkoltatni. Bejártak beszélgetni. Arra **emlékszem**, a **vizesvödörben** mindig hűlt a szóda és a bor. Fröccsöztek, miközben nagy **vasrostán** kukoricát patogtattak. Élmény volt őket látni és hallgatni: ami a legfontosabb, a gyerekeket nem **zavarták** el.” (Részlet Márton Mária interjújából / Az öröm ujjhegyén Csukás Istvánnal, forrás: Digitális Irodalmi Akadémia)

K	E	R	É	K	G	Y	Á	R	T	Ó	A	N
E	O	Y	L	E	H	Ú	M	U	Ó	N	É	E
N	U	V	Ő	T	N	Ö	D	N	D	M	R	B
É	D	K	Á	K	I	O	I	E	S	E	D	R
S	V	E	E	C	M	Z	R	Z	M	Z	E	Ö
C	A	D	S	N	S	S	O	E	É	S	K	D
N	R	V	Ú	A	E	M	T	J	G	K	E	Ö
E	B	E	K	N	S	T	E	S	I	É	S	V
R	A	S	N	Z	E	Z	L	S	S	L	N	S
E	N	E	É	L	Á	L	L	Ö	T	M	E	E
Z	L	D	Ü	M	O	T	R	A	T	E	K	Z
S	Á	Z	A	V	A	R	T	Á	K	S	R	I
I	S	T	E	N	Á	T	S	O	R	S	A	V

A JANUÁRI REJTVÉNYEK
MEGFEJTÉSE

A *Brunsvik Teréz életéről* szóló
ifjúsági regény szerzőjének neve
és címe:

Dániel Anna: Angyalkert

**Brunsvik Teréz gondolata a
hálóban**

„A korai nevelés a legfontosabb...
**Amit az ember ebben az
életkorban felfog, kihat egész
életére.**”

Csukás István regényei a hálóban

	Farak nélküli páva!	Hiányzást bizonyító	Nitrogén	Csésze jelzője	Youth Leadership Council	Lehet fegyveres és házi is	Kakaó-szemek!	Ékszer-márka (EKAN)	Szén	Fél icce!	Szerb dinár		
1.												K	Izgalmas olvasmány
Fa része			Helyére tesz 2.(2)						Ajtót zár				
3.									H	Német, svéd és osztrák autójel Női név			
Csendes zárás!					Házfal!		Namíbia olimpiai jele				Zloty röviden		
2.(1)					... Ferrari		Kérdő-szócska				Rév szélei!		
Kálium, oxigén és urán vegyjele				Leenged egy-nemű betű!				Rovar lesz belőle					
				Vékony olvasul				Cartoon Network					
Hiányzik							Hazai rejtvénylap						
							Kelet-anatóliai város						
Kutyafajta (O = O)						Becézett Antal					Néma lúd!		
						Radiórozni kezd!					Tisztelő!		
Évelő!	Becézett szülő	L						Batu kán népe					
								Isten spanyolul					
Nátrium		Liter			Kot ... (pakisztáni város)					A pap hirdeti			
		Keskeny nyílás			Hatalmas madár!					Névelő			
Csatájáról híres belga város						... Mare, Nagyajta román neve					Néma sűgő!		
						Török világ					Csillagjegy		
Mely személy tulajdona				Rögtönzött latinul						Szópótló szócska			
				Kürosz-darabok!						Kártyajáték			
Amper	4.												NY
	A lábához												
A föld felé		Rádiusz			Biztosító-cég		Németországi falu (BÖRM)						Kötőszó
		Üres kas!			Holland autójel		Biztató szócska						
Petőfi Sándor verse						Angol név					Észak		
						Kelvin					Urán		
	P			Tömör, szűkszavú									

Cimbi képtára

VETRŐ-BODONI BARNABÁS

Emily O'Leary

Bolyhos farkú kutya

kézzel készített szőnyeg, 2022

Hogyan lép rá egy ilyen szőnyegre? Sehoggy! Ha akarnál, akkor se tudnál, mert attól félnél, hogy hozzádkap. S különben is, egy műalkotásról beszélünk, helló!

Érdekes megfigyelni például, amint a focisták kivonulnak a gyepe, és ott van előttük egy labdarúgóklub hatalmas címere a földre festve, hát nem mind kikerülik azt, egytől egyig? Most alvó kutyák képeit látjuk, és a fura érzés, hogy rájuk ne lépjünk, onnan jöhet, hogy ez az élethű alvókutya-dombormű, ez a kikapított forma a kimúlt út menti négylábúak képét is eszünkbe juttatja.

Hagyományos szőnyegkészítő technikáival és a hitelesség iránti elkötelezettségével O'Leary megragadja minden általa ábrázolt kutya szellemét és egyéniségét.

RENDELD MEG
MOST A
CIMBORÁT!

Előfizetési díj: **30 lej**
(a 2024–25-ös tanévre)

A Cimborá ára nem előfizetőknek:
4 lej / lapszám.

- keresd az iskolai terjesztőnél
- érdeklődj a 0752 062 885-ös telefonszámon
- írd a cimboramail@gmail.com címre

www.cimbora.net

